

USTAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

USTAVA
REPUBLIKE SLOVENIJE

Ljubljana 2011

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

342.4(497.4)«1991»

SLOVENIJA. Ustava (1991)

Ustava Republike Slovenije. - Ljubljana : Državni zbor Republike Slovenije, 2011

ISBN 978-961-6415-28-6

259239936

ISBN 978-961-6415-28-6

9 789616 415286

USTAVA REPUBLIKE SLOVENIJE – Izdal in založil Državni zbor Republike Slovenije, Šubičeva 4, 1000 Ljubljana, natisnila tiskarna Biografika BORI d.o.o., leto izdaje 2011, število izvodov 320.

VSEBINA

TEMELJNA USTAVNA LISTINA O SAMOSTOJNOSTI IN NEODVISNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE	8
USTAVA REPUBLIKE SLOVENIJE	11
I. SPLOŠNE DOLOČBE	11
II. ČLOVEKOVE PRAVICE IN TEMELJNE SVOBOŠČINE	15
III. GOSPODARSKA IN SOCIALNA RAZMERJA	34
IV. DRŽAVNA UREDITEV	38
a) Državni zbor	38
b) Državni svet	44
c) Predsednik republike	47
č) Vlada	50
d) Uprava	55
e) Obramba države	56
f) Sodstvo	57
g) Državno tožilstvo	59
h) Odvetništvo in notariat	60
V. SAMOUPRAVA	60
a) Lokalna samouprava	60
b) Druga samouprava	63
VI. JAVNE FINANCE	63
VII. USTAVNOST IN ZAKONITOST	65
VIII. USTAVNO SODIŠČE	68

IX. POSTOPEK ZA SPREMEMBO USTAVE . . .	72
X. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE	73
USTAVNI ZAKON ZA IZVEDBO TEMELJNE USTAVNE LISTINE O SAMOSTOJNOSTI IN NEODVISNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE	75
USTAVNI ZAKON O DOPOLNITVAH USTAVNEGA ZAKONA ZA IZVEDBO TEMELJNE USTAVNE LISTINE O SAMOSTOJNOSTI IN NEODVISNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE	88
USTAVNI ZAKON ZA IZVEDBO USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE	97
STVARNO KAZALO K USTAVI REPUBLIKE SLOVENIJE	101

Izhajajoč iz volje slovenskega naroda in prebivalcev Republike Slovenije, izražene na plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije dne 23. decembra 1990,

upoštevajoč dejstvo, da je bila Republika Slovenija država že po doslej veljavni ustavni ureditvi in je le del. svojih suverenih pravic uresničevala v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji,

ob dejstvu, da SFRJ ne deluje kot pravno urejena država in, se v njej hudo kršijo človekove pravice, nacionalne pravice in pravice republik in avtonomnih pokrajin,

ob dejstvu, da federativna ureditev Jugoslavije ne omogoča rešitve politične in gospodarske krize, in da med jugoslovanskimi republikami ni prišlo do sporazuma, ki bi omogočil osamosvojitve republik ob sočasnem preoblikovanju jugoslovanske zvezne države v zvezo suverenih držav,

ob trdni odločenosti, da Republika Slovenija spoštuje enake pravice drugih jugoslovanskih republik ter z njimi enakopravno, demokratično in po mirni poti postopno ureja vsa vprašanja iz dosedanjega skupnega življenja, spoštuje njihovo suverenost in ozemeljsko celovitost,

ter ob pripravljenosti, da se bo z drugimi jugoslovanskimi republikami kot samostojna in neodvisna država tudi v prihodnje dogovarjala o institucionalnih in drugih povezavah,

sprejema

Skupščina Republike Slovenije na skupni seji vseh zborov dne 25. junija 1991 na podlagi ustavnih amandmajev LXVIII, LXXII in XCJX k ustavi Republike Slovenije ter v skladu s 4. členom zakona o plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije

**TEMELJNO USTAVNO LISTINO
O SAMOSTOJNOSTI IN
NEODVISNOSTI REPUBLIKE
SLOVENIJE**

TEMELJNA USTAVNA LISTINA O SAMOSTOJNOSTI IN NEODVISNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE*

I

Republika Slovenija je samostojna in neodvisna država.

Za Republiko Slovenijo preneha veljati ustava SFRJ.

Republika Slovenija prevzema vse pravice in dolžnosti, ki so bile z ustavo Republike Slovenije in ustavo SFRJ prenesene na organe SFRJ.

Prevzem izvrševanja teh pravic in dolžnosti se uredi z ustavnim zakonom.

II

Državne meje Republike Slovenije so mednarodno priznane državne meje dosedanje SFRJ z Republiko Avstrijo, z Republiko Italijo in Republiko Madžarsko v delu, v katerem te države mejijo na Republiko Slovenijo, ter meja med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško v okviru dosedanje SFRJ.

* Uradni list RS, št. 1-4/91-I z dne 25. junija 1991, 19-1/91 – popravek z dne 17. oktober 1991.

III

Republika Slovenija zagotavlja varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin vsem osebam na ozemlju Republike Slovenije, ne glede na njihovo narodno pripadnost, brez sleherne diskriminacije, skladno z ustavo Republike Slovenije in z veljavnimi mednarodnimi pogodbami.

Italijanski in madžarski narodni skupnosti v Republiki Sloveniji in njunim pripadnikom so zagotovljene vse pravice iz ustave Republike Slovenije in veljavnih mednarodnih pogodb.

IV

Za izvedbo tega ustavnega akta se sprejme ustavni zakon na skupni seji vseh zborov Skupščine Republike Slovenije z dvotretjinsko večino delegatov vseh zborov.

V

Ta ustavni akt začne veljati z razglasitvijo na skupni seji vseh zborov Skupščine Republike Slovenije.

Izhajajoč iz

Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, ter

temeljnih človekovih pravic in svoboščin, temeljne in trajne pravice slovenskega naroda do samoodločbe, in iz zgodovinskega dejstva, da smo Slovenci v več stoletnem boju za narodno osvoboditev izoblikovali svojo narodno samobitnost in uveljavili svojo državnost,

sprejema Skupščina Republike Slovenije

USTAVO REPUBLIKE SLOVENIJE

USTAVA
REPUBLIKE SLOVENIJE*
(neuradno prečiščeno besedilo)

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Slovenija je demokratična republika.

2. člen

Slovenija je pravna in socialna država.

3. člen

Slovenija je država vseh svojih državljanek in državljanov, ki temelji na trajni in neodtujljivi pravici slovenskega naroda do samoodločbe.

V Sloveniji ima oblast ljudstvo. Državljanke in državljanji jo izvršujejo neposredno in z volitvami, po nachelu delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno.

3.a člen

Slovenija lahko z mednarodno pogodbo, ki jo ratificira državni zbor z dvotretjinsko večino glasov vseh

* Uradni list RS, št. 33-1409/91-I z dne 28. decembra 1991, 42-2341/97 z dne 17. julija 1997, 66-3052/2000 z dne 26. julija 2000, 24-898/2003 z dne 7. marca 2003, 69-3087/2004 z dne 24. junija 2004, 69-3089/2004 z dne 24. junija 2004, 69-3091/2004 z dne 24. junija 2004, 68-2950/2006 z dne 30. junija 2006.

poslancev, prenese izvrševanje dela suverenih pravic na mednarodne organizacije, ki temeljijo na spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, demokracije in načel pravne države, ter vstopi v obrambno zvezo z državami, ki temeljijo na spoštovanju teh vrednot.

Pred ratifikacijo mednarodne pogodbe iz prejšnjega odstavka lahko državni zbor razpiše referendum. Predlog je na referendumu sprejet, če zanj glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali. Državni zbor je vezan na izid referenduma. Če je bil referendum izveden, glede zakona o ratifikaciji take mednarodne pogodbe referendum ni dopustno razpisati.

Pravni akti in odločitve, sprejeti v okviru mednarodnih organizacij, na katere Slovenija prenese izvrševanje dela suverenih pravic, se v Sloveniji uporabljajo v skladu s pravno ureditvijo teh organizacij.

V postopkih sprejemanja pravnih aktov in odločitev v mednarodnih organizacijah, na katere Slovenija prenese izvrševanje dela suverenih pravic, vlada sproti obvešča državni zbor o predlogih takih aktov in odločitev ter o svoji dejavnosti. Državni zbor lahko o tem sprejema stališča, vlada pa jih upošteva pri svojem delovanju. Razmerja med državnim zborom in vlado iz tega odstavka podrobneje ureja zakon, ki se sprejme z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev.

4. člen

Slovenija je ozemeljsko enotna in nedeljiva država.

5. člen

Država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine. Varuje in zagotavlja pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti. Skrbi za avtohtone slovenske narodne manjšine v sosednjih državah, za slovenske izseljence in zdomce, ter pospešuje njihove stike z domovino. Skrbi za ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine ter ustvarja možnosti za skladen civilizacijski in kulturni razvoj Slovenije.

Slovenci brez slovenskega državljanstva lahko uživajo v Sloveniji posebne pravice in ugodnosti. Vrsto in obseg teh pravic in ugodnosti določa zakon.

6. člen

Grb Slovenije ima obliko ščita. V sredini ščita je na modri podlagi lik Triglava v beli barvi, pod njim sta dve valoviti modri črti, ki ponazarjata morje in reke, nad njim pa so v obliki navzdol obrnjenega trikotnika razporejene tri zlate šesterokrake zvezde. Ščit je ob stranicah rdeče obrobljen. Grb se oblikuje po določenem geometrijskem in barvnem pravilu.

Zastava Slovenije je belo-modro-rdeča slovenska narodna zastava z grbom Slovenije. Razmerje med širino in dolžino zastave je ena proti dve. Barve zastave gredo po vrstnem redu: bela, modra, rdeča. Vsaka barva zavzema po širini tretjino prostora zastave.

Grb je v levem gornjem delu zastave tako, da sega z eno polovico v belo polje, z drugo pa v modro.

Himna Slovenije je Zdravljica.

Uporabo grba, zastave in himne ureja zakon.

7. člen

Država in verske skupnosti so ločene.

Verske skupnosti so enakopravne; njihovo delovanje je svobodno.

8. člen

Zakoni in drugi predpisi morajo biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Slovenijo. Ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe se uporabljajo neposredno.

9. člen

V Sloveniji je zagotovljena lokalna samouprava.

10. člen

Glavno mesto Slovenije je Ljubljana.

11. člen

Uradni jezik v Sloveniji je slovenščina. Na območjih občin, v katerih živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, je uradni jezik tudi italijanščina ali madžarščina.

12. člen

Državljanstvo Slovenije ureja zakon.

13. člen

Tujci imajo v Sloveniji v skladu z mednarodnimi pogodбами vse pravice, zagotovljene s to ustavo in z zakoni, razen tistih, ki jih imajo po ustavi ali po zakonu samo državljani Slovenije.

II. ČLOVEKOVE PRAVICE IN TEMELJNE SVOBOŠČINE

14. člen

(enakost pred zakonom)

V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino.

Vsi so pred zakonom enaki.

15. člen

(uresničevanje in omejevanje pravic)

Človekove pravice in temeljne svoboščine se uresničujejo neposredno na podlagi ustave.

Z zakonom je mogoče predpisati način uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kadar tako določa ustava, ali če je to nujno zaradi same narave posamezne pravice ali svoboščine.

Človekove pravice in temeljne svoboščine so omejene samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa ta ustava.

Zagotovljena sta sodno varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravica do odprave posledic njihove kršitve.

Nobene človekove pravice ali temeljne svoboščine, urejene v pravnih aktih, ki veljajo v Sloveniji, ni dopustno omejevati z izgovorom, da je ta ustava ne priznava ali da jo priznava v manjši meri.

16. člen

(začasna razveljavitev in omejitev pravic)

S to ustavo določene človekove pravice in temeljne svoboščine je izjemoma dopustno začasno razveljaviti ali omejiti v vojnem in izrednem stanju. Človekove pravice in temeljne svoboščine se smejo razveljaviti ali omejiti le za čas trajanja vojnega ali izrednega stanja, vendar v obsegu, ki ga tako stanje zahteva in tako, da sprejeti ukrepi ne povzročajo neenakopravnosti, ki bi temeljila le na rasi, narodni pripadnosti, spolu, jeziku, veri, političnem ali drugem prepričanju, gmotnem stanju, rojstvu, izobrazbi, družbenem položaju ali katerikoli drugi osebni okoliščini.

Določba prejšnjega odstavka ne dopušča nobenega začasnega razveljavljanja ali omejevanja pravic, določene v 17., 18., 21., 27., 28., 29. in 41. členu.

17. člen

(nedotakljivost človekovega življenja)

Človekovo življenje je nedotakljivo. V Sloveniji ni smrtna kazni.

18. člen

(prepoved mučenja)

Nihče ne sme biti podvržen mučenju, nečloveškemu ali ponižujočemu kaznovanju ali ravnanju. Na človeku je prepovedano delati medicinske ali druge znanstvene poskuse brez njegove svobodne privolitve.

19. člen

(varstvo osebne svobode)

Vsakdo ima pravico do osebne svobode.

Nikomur se ne sme vzeti prostost, razen v primerih in po postopku, ki ga določa zakon.

Vsakdo, ki mu je odvzeta prostost, mora biti v materinem jeziku ali v jeziku, ki ga razume, takoj obveščen o razlogih za odvzem prostosti. V čim krajšem času mu mora biti tudi pisno sporočeno, zakaj mu je bila prostost odvzeta. Takoj mora biti poučen o tem, da ni dolžan ničesar izjaviti, da ima pravico do takojšnje pravne pomoči.

či zagovornika, ki si ga svobodno izbere, in o tem, da je pristojni organ na njegovo zahtevo dolžan o odvzemu prostosti obvestiti njegove bližnje.

20. člen

(odreditev in trajanje pripora)

Oseba, za katero obstaja utemeljen sum, da je storila kaznivo dejanje, se sme priprti samo na podlagi odločbe sodišča, kadar je to neogibno potrebno za potek kazenskega postopka ali za varnost ljudi.

Ob priporu, najkasneje pa v 24 urah po njem, mora biti priprtemu vročena pisna, obrazložena odločba. Proti tej odločbi ima priprti pravico do pritožbe, o kateri mora sodišče odločiti v 48 urah. Pripor sme trajati samo toliko časa, dokler so za to dani zakonski razlogi, vendar največ tri mesece od dneva odvzema prostosti. Vrhovno sodišče sme pripor podaljšati še za nadaljnje tri mesece.

Če do izteka teh rokov obtožnica ni vložena, se obdolženec izpusti.

21. člen

(varstvo človekove osebnosti in dostojanstva)

Zagotovljeno je spoštovanje človekove osebnosti in njegovega dostojanstva v kazenskem in v vseh drugih pravnih postopkih, in prav tako med odvzemu prostosti in izvrševanjem kazni.

Prepovedano je vsakršno nasilje nad osebami, ki jim je prostost kakorkoli omejena, ter vsakršno izsiljevanje priznanj in izjav.

22. člen

(enako varstvo pravic)

Vsakomur je zagotovljeno enako varstvo njegovih pravic v postopku pred sodiščem in pred drugimi državnimi organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil, ki odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih.

23. člen

(pravica do sodnega varstva)

Vsakdo ima pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebnega odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče.

Sodi mu lahko samo sodnik, ki je izbran po pravilih, vnaprej določenih z zakonom in s sodnim redom.

24. člen

(javnost sojenja)

Sodne obravnave so javne. Sodbe se izrekajo javno. Izjeme določa zakon.

25. člen

(pravica do pravnega sredstva)

Vsakomur je zagotovljena pravica do pritožbe ali drugega pravnega sredstva proti odločbam sodišč in drugih državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil, s katerimi ti odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih.

26. člen

(pravica do povračila škode)

Vsakdo ima pravico do povračila škode, ki mu jo v zvezi z opravljanjem službe ali kakšne druge dejavnosti državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil s svojim protipravnim ravnanjem stori oseba ali organ, ki tako službo ali dejavnost opravlja.

Oškodovanec ima pravico, da v skladu z zakonom zahteva povračilo tudi neposredno od tistega, ki mu je škodo povzročil.

27. člen

(domneva nedolžnosti)

Kdor je obdolžen kaznivega ravnanja, velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni ugotovljena s pravnomočno sodbo.

28. člen

(načelo zakonitosti v kazenskem pravu)

Nihče ne sme biti kaznovan za dejanje, za katero ni zakon določil, da je kaznivo, in ni zanj predpisal kazni, še preden je bilo dejanje storjeno.

Dejanja, ki so kazniva, se ugotavljajo in kazni zanje izrekajo po zakonu, ki je veljal ob storitvi dejanja, razen če je novi zakon za storilca milejši.

29. člen

(pravna jamstva v kazenskem postopku)

Vsakomur, ki je obdolžen kaznivega dejanja, morajo biti ob popolni enakopravnosti zagotovljene tudi naslednje pravice:

- da ima primeren čas in možnosti za pripravo svoje obrambe;
- da se mu sodi v njegovi navzočnosti in da se brani sam ali z zagovornikom;
- da mu je zagotovljeno izvajanje dokazov v njegovo korist;
- da ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje, ali priznati krivdo.

30. člen

(pravica do rehabilitacije in odškodnine)

Kdor je bil po krivem obsojen za kaznivo dejanje ali mu je bila prostost neutemeljeno odvzeta, ima pravi-

co do rehabilitacije, do povrnitve škode, in druge pravice po zakonu.

31. člen

(prepoved ponovnega sojenja o isti stvari)

Nihče ne sme biti ponovno obsojen ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil kazenski postopek zoper njega pravnomočno ustavljen ali je bila obtožba zoper njega pravnomočno zavrnjena, ali je bil s pravnomočno sodbo oproščen ali obsojen.

32. člen

(svoboda gibanja)

Vsakdo ima pravico, da se prosto giblje in si izbira prebivališče, da zapusti državo in se vanjo kadarkoli vrne.

Ta pravica se sme omejiti z zakonom, vendar samo, če je to potrebno, da bi se zagotovil potek kazenskega postopka, da bi se preprečilo širjenje nalezljivih bolezni, se zavaroval javni red, ali če to zahtevajo interesi obrambe države.

Tujcem se na podlagi zakona lahko omeji vstop v državo in čas bivanja v njej.

33. člen

(pravica do zasebne lastnine in dedovanja)

Zagotovljena je pravica do zasebne lastnine in dedovanja.

34. člen

(pravica do osebnega dostojanstva in varnosti)

Vsakdo ima pravico do osebnega dostojanstva in varnosti.

35. člen

(varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravic)

Zagotovljena je nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti, njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic.

36. člen

(nedotakljivost stanovanja)

Stanovanje je nedotakljivo.

Nihče ne sme brez odločbe sodišča proti volji stanovalca vstopiti v tuje stanovanje ali v druge tuje prostore, niti jih ne sme preiskovati.

Pri preiskavi ima pravico biti navzoč tisti, čigar stanovanje ali prostori se preiskujejo, ali njegov zastopnik.

Preiskava se sme opraviti samo v navzočnosti dveh prič.

Pod pogoji, ki jih določa zakon, sme uradna oseba brez odločbe sodišča vstopiti v tuje stanovanje ali v tuje prostore in izjemoma brez navzočnosti prič opraviti preiskavo, če je to neogibno potrebno, da lahko neposredno prime storilca kaznivega dejanja ali da se zavarujejo ljudje in premoženje.

37. člen

(varstvo tajnosti pisem in drugih občil)

Zagotovljena je tajnost pisem in drugih občil.

Samo zakon lahko predpiše, da se na podlagi odločbe sodišča za določen čas ne upošteva varstvo tajnosti pisem in drugih občil in nedotakljivost človekove zasebnosti, če je to nujno za uvedbo ali potek kazenskega postopka ali za varnost države.

38. člen

(varstvo osebnih podatkov)

Zagotovljeno je varstvo osebnih podatkov. Prepovedana je uporaba osebnih podatkov v nasprotju z namenom njihovega zbiranja.

Zbiranje, obdelovanje, namen uporabe, nadzor in varstvo tajnosti osebnih podatkov določa zakon.

Vsakdo ima pravico seznaniti se z zbranimi osebnimi podatki, ki se nanašajo nanj, in pravico do sodnega varstva ob njihovi zlorabi.

39. člen

(svoboda izražanja)

Zagotovljena je svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja.

Vsakdo ima pravico dobiti informacijo javnega značaja, za katero ima v zakonu utemeljen pravni interes, razen v primerih, ki jih določa zakon.

40. člen

(pravica do popravka in odgovora)

Zagotovljena je pravica do popravka objavljenega obvestila, s katerim sta prizadeta pravica ali interes posameznika, organizacije ali organa, in prav tako je zagotovljena pravica do odgovora na objavljeno informacijo.

41. člen

(svoboda vesti)

Izpovedovanje vere in drugih opredelitev v zasebnem in javnem življenju je svobodno.

Nihče se ni dolžan opredeliti glede svojega verskega ali drugega prepričanja.

Starši imajo pravico, da v skladu s svojim prepričanjem zagotavljajo svojim otrokom versko in moralno vzgojo. Usmerjanje otrok glede verske in moralne vzgoje mora biti v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo ter z njegovo svobodo vesti, verske in druge opredelitve ali prepričanja.

42. člen

(pravica do zbiranja in združevanja)

Zagotovljena je pravica do mirnega zbiranja in do javnih zborovanj.

Vsakdo ima pravico, da se svobodno združuje z drugimi.

Zakonske omejitve teh pravic so dopustne, če to zahteva varnost države ali javna varnost ter varstvo pred širjenjem nalezljivih bolezni.

Poklicni pripadniki obrambnih sil in policije ne morejo biti člani političnih strank.

43. člen

(volilna pravica)

Volilna pravica je splošna in enaka.

Vsak državljan, ki je dopolnil 18 let, ima pravico voliti in biti voljen.

Zakon lahko določi, v katerih primerih in pod katerimi pogoji imajo volilno pravico tujci.

Zakon določi ukrepe za spodbujanje enakih možnosti moških in žensk pri kandidiranju na volitvah v državne organe in organe lokalnih skupnosti.

44. člen

(sodelovanje pri upravljanju javnih zadev)

Vsak državljan ima pravico, da v skladu z zakonom neposredno ali po izvoljenih predstavnikih sodeluje pri upravljanju javnih zadev.

45. člen

(pravica do peticije)

Vsak državljan ima pravico do vlaganja peticij in do drugih pobud splošnega pomena.

46. člen

(pravica do ugovora vesti)

Ugovor vesti je dopusten v primerih, ki jih določi zakon, če se s tem ne omejujejo pravice in svoboščine drugih oseb.

47. člen

(izročitev)

Državljana Slovenije ni dovoljeno izročiti ali predati, razen če obveznost izročitve ali predaje izhaja iz mednarodne pogodbe, s katero Slovenija v skladu z določbo prvega odstavka 3. a člena prenaša izvrševanje dela suverenih pravic na mednarodno organizacijo.

48. člen

(pribežališče)

V mejah zakona je priznana pravica pribežališča tujim državljanom in osebam brez državljanstva, ki so preganjane zaradi zavzemanja za človekove pravice in temeljne svoboščine.

49. člen

(svoboda dela)

Zagotovljena je svoboda dela.

Vsakdo prosto izbira zaposlitev.

Vsakomur je pod enakimi pogoji dostopno vsako delovno mesto.

Prisilno delo je prepovedano.

50. člen

(pravica do socialne varnosti)

Državljeni imajo pod pogoji, določenimi z zakonom, pravico do socialne varnosti, vključno s pravico do pokojnine.

Država ureja obvezno zdravstveno, pokojninsko, invalidsko in drugo socialno zavarovanje ter skrbi za njihovo delovanje.

Vojnim veteranom in žrtvam vojnega nasilja je zagotovljeno posebno varstvo v skladu z zakonom.

51. člen

(pravica do zdravstvenega varstva)

Vsakdo ima pravico do zdravstvenega varstva pod pogoji, ki jih določa zakon.

Zakon določa pravice do zdravstvenega varstva iz javnih sredstev.

Nikogar ni mogoče prisiliti k zdravljenju, razen v primerih, ki jih določa zakon.

52. člen

(pravice invalidov)

Invalidom je v skladu z zakonom zagotovljeno varstvo ter usposabljanje za delo.

Otroci z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter druge huje prizadete osebe imajo pravico do izobraževanja in usposabljanja za dejavno življenje v družbi.

Izobraževanje in usposabljanje iz prejšnjega odstavka se financira iz javnih sredstev.

53. člen

(zakonska zveza in družina)

Zakonska zveza temelji na enakopravnosti zakoncev. Sklene se pred pristojnim državnim organom.

Zakonsko zvezo in pravna razmerja v njej, v družini in v zunajzakonski skupnosti ureja zakon.

Država varuje družino, materinstvo, očetovstvo, otroke in mladino ter ustvarja za to varstvo potrebne razmere.

54. člen

(pravice in dolžnosti staršev)

Starši imajo pravico in dolžnost vzdrževati, izobraževati in vzgajati svoje otroke. Ta pravica in dolžnost se

staršem lahko odvzame ali omeji samo iz razlogov, ki jih zaradi varovanja otrokovih koristi določa zakon.

Otroci, rojeni zunaj zakonske zveze, imajo enake pravice kakor otroci, rojeni v njej.

55. člen

(svobodno odločanje o rojstvih otrok)

Odločanje o rojstvih svojih otrok je svobodno.

Država zagotavlja možnosti za uresničevanje te svoboščine in ustvarja razmere, ki omogočajo staršem, da se odločajo za rojstva svojih otrok.

56. člen

(pravice otrok)

Otroci uživajo posebno varstvo in skrb. Človekove pravice in temeljne svoboščine uživajo otroci v skladu s svojo starostjo in zrelostjo.

Otrokom se zagotavlja posebno varstvo pred gospodarskim, socialnim, telesnim, duševnim ali drugim izkoriščanjem in zlorabljanjem. Takšno varstvo ureja zakon.

Otroci in mladoletniki, za katere starši ne skrbijo, ki nimajo staršev ali so brez ustrezne družinske oskrbe, uživajo posebno varstvo države. Njihov položaj ureja zakon.

57. člen

(izobrazba in šolanje)

Izobraževanje je svobodno.

Osnovnošolsko izobraževanje je obvezno in se financira iz javnih sredstev.

Država ustvarja možnosti, da si državljani lahko pridobijo ustrezno izobrazbo.

58. člen

(avtonomnost univerze in drugih visokih šol)

Državne univerze in državne visoke šole so avtonomne.

Način njihovega financiranja ureja zakon.

59. člen

(svoboda znanosti in umetnosti)

Zagotovljena je svoboda znanstvenega in umetniškega ustvarjanja.

60. člen

(pravice iz ustvarjalnosti)

Zagotovljeno je varstvo avtorskih in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene, raziskovalne in izumiteljske dejavnosti.

61. člen

(izražanje narodne pripadnosti)

Vsakdo ima pravico, da svobodno izraža pripadnost k svojemu narodu ali narodni skupnosti, da goji in izraža svojo kulturo in uporablja svoj jezik in pisavo.

62. člen

(pravica do uporabe svojega jezika in pisave)

Vsakdo ima pravico, da pri uresničevanju svojih pravic in dolžnosti ter v postopkih pred državnimi in drugimi organi, ki opravljajo javno službo, uporablja svoj jezik in pisavo na način, ki ga določi zakon.

63. člen

(prepoved spodbujanja k neenakopravnosti
in nestrpnosti ter prepoved spodbujanja k nasilju
in vojni)

Protiustavno je vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti.

Protiustavno je vsakršno spodbujanje k nasilju in vojni.

64. člen

(posebne pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji)

Avtohtoni italijanski in madžarski narodni skupnosti ter njunim pripadnikom je zagotovljena pravica, da svobodno uporabljajo svoje narodne simbole in da za ohranjanje svoje narodne identitete ustanavljajo organizacije, razvijajo gospodarske, kulturne in znanstvenoraziskovalne dejavnosti ter dejavnosti na področju javnega obveščanja in založništva. V skladu z zakonom imata ti narodni skupnosti in njihovi pripadniki pravico do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku ter do oblikovanja in razvijanja te vzgoje in izobraževanja. Zakon določa območja, na katerih je dvojezično šolstvo obvezno. Narodnima skupnostima in njunim pripadnikom je zagotovljena pravica, da gojijo odnose s svojima matičnima narodom in njunima državama. Država gmotno in moralno podpira uveljavljanje teh pravic.

Na območjih, kjer ti skupnosti živita, ustanovijo njihovi pripadniki za uresničevanje svojih pravic svoje samoupravne skupnosti. Na njihov predlog lahko država pooblasti samoupravne narodne skupnosti za opravljanje določenih nalog iz državne pristojnosti ter zagotavlja sredstva za njihovo uresničevanje.

Narodni skupnosti sta neposredno zastopani v predstavniških organih lokalne samouprave in v državnem zboru.

Zakon ureja položaj in način uresničevanja pravic italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti na območjih, kjer živita, obveznosti samoupravnih lokalnih skupnosti za uresničevanje teh pravic, ter tiste pravice, ki jih pripadniki teh narodnih skupnosti uresničujejo tudi zunaj teh območij. Pravice obeh narodnih skupnosti ter njunih pripadnikov so zagotovljene ne glede na število pripadnikov teh skupnosti.

Zakoni, drugi predpisi in splošni akti, ki zadevajo uresničevanje v ustavi določenih pravic in položaja zgolj narodnih skupnosti, ne morejo biti sprejeti brez soglasja predstavnikov narodnih skupnosti.

65. člen

(položaj in posebne pravice romske skupnosti v Sloveniji)

Položaj in posebne pravice romske skupnosti, ki živi v Sloveniji, ureja zakon.

III. GOSPODARSKA IN SOCIALNA RAZMERJA

66. člen

(varstvo dela)

Država ustvarja možnosti za zaposlovanje in za delo ter zagotavlja njuno zakonsko varstvo.

67. člen

(lastnina)

Zakon določa način pridobivanja in uživanja lastnine tako, da je zagotovljena njena gospodarska, socialna in ekološka funkcija.

Zakon določa način in pogoje dedovanja.

68. člen

(lastninska pravica tujcev)

Tujci lahko pridobijo lastninsko pravico na nepremičninah pod pogoji, ki jih določa zakon ali mednarodna pogodba, ki jo ratificira državni zbor.

69. člen

(razlastitev)

Lastninska pravica na nepremičnini se lahko v javno korist odvzame ali omeji proti nadomestilu v naravi ali proti odškodnini pod pogoji, ki jih določa zakon.

70. člen

(javno dobro in naravna bogastva)

Na javnem dobru se lahko pridobi posebna pravica uporabe pod pogoji, ki jih določa zakon.

Zakon določa pogoje, pod katerimi se smejo izkoristiti naravna bogastva.

Zakon lahko določi, da smejo naravna bogastva izkoriščati tudi tuje osebe, in določi pogoje za izkoriščanje.

71. člen

(varstvo zemljišč)

Zakon določa zaradi smotrnega izkoriščanja posebne pogoje za uporabo zemljišč.

Zakon določa posebno varstvo kmetijskih zemljišč.

Država skrbi za gospodarski, kulturni in socialni napredek prebivalstva na gorskih in hribovitih območjih.

72. člen

(zdravo življenjsko okolje)

Vsakdo ima v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja.

Država skrbi za zdravo življenjsko okolje. V ta namen zakon določa pogoje in načine za opravljanje gospodarskih in drugih dejavnosti.

Zakon določa, ob katerih pogojih in v kakšnem obsegu je povzročitelj škode v življenjskem okolju dolžan poravnati škodo.

Varstvo živali pred mučenjem ureja zakon.

73. člen

(varovanje naravne in kulturne dediščine)

Vsakdo je dolžan v skladu z zakonom varovati naravne znamenitosti in redkosti ter kulturne spomenike.

Država in lokalne skupnosti skrbijo za ohranjanje naravne in kulturne dediščine.

74. člen

(podjetništvo)

Gospodarska pobuda je svobodna.

Zakon določa pogoje za ustanavljanje gospodarskih organizacij. Gospodarska dejavnost se ne sme izvajati v nasprotju z javno koristjo.

Prepovedana so dejanja nelojalne konkurence in dejanja, ki v nasprotju z zakonom omejujejo konkurenco.

75. člen

(soodločanje)

Delavci sodelujejo pri upravljanju v gospodarskih organizacijah in zavodih na način in pod pogoji, ki jih določa zakon.

76. člen

(sindikalna svoboda)

Ustanavljanje in delovanje sindikatov ter včlanjevanje vanje je svobodno.

77. člen

(pravica do stavke)

Delavci imajo pravico do stavke.

Če to zahteva javna korist, se lahko pravica do stavke, upoštevajoč vrsto in naravo dejavnosti, z zakonom omeji.

78. člen

(primerno stanovanje)

Država ustvarja možnosti, da si državljani lahko pridobijo primerno stanovanje.

79. člen

(v Sloveniji zaposleni tujci)

V Sloveniji zaposleni tujci in člani njihovih družin imajo posebne pravice, določene z zakonom.

IV. DRŽAVNA UREDITEV

a) Državni zbor

80. člen

(sestava in volitve)

Državni zbor sestavljajo poslanci državljanov Slovenije in šteje 90 poslancev.

Poslanci se volijo s splošnim, enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem.

V državni zbor se vedno izvoli po en poslanec italijanske in madžarske narodne skupnosti.

Volilni sistem ureja zakon, ki ga sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev.

Poslanci, razen poslancev narodnih skupnosti, se volijo po načelu sorazmernega predstavnštva ob štiri-odstotnem volilnem pragu za vstop v Državni zbor, pri čemer imajo volivci odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatom.

81. člen

(mandatna doba državnega zbora)

Državni zbor se voli za štiri leta.

Če bi se mandatna doba državnega zbora iztekla med vojno ali v času trajanja izrednega stanja, preneha njegov mandat šest mesecev po prenehanju vojne ali izrednega stanja, lahko pa tudi prej, če sam tako sklene.

Volitve v državni zbor razpiše predsednik republike. Nov državni zbor se izvoli najprej dva meseca in najkasneje 15 dni pred potekom štirih let od prve seje prejšnjega državnega zbora. Če se državni zbor razpusti, se izvoli nov najkasneje dva meseca po razpustu prejšnjega. Mandatna doba prejšnjega državnega zbora se konča s prvo sejo novega državnega zbora, ki jo skliče

predsednik republike najkasneje 20 dni po njegovi izvolitvi.

82. člen
(poslanci)

Poslanci so predstavniki vsega ljudstva in niso vezani na kakršnakoli navodila.

Zakon določa, kdo ne sme biti izvoljen za poslanca, ter nezdržljivost funkcije poslanca z drugimi funkcijami in dejavnostmi.

Državni zbor potrdi poslanske mandate. Proti odločitvi državnega zbora je v skladu z zakonom mogoča pritožba na ustavno sodišče.

83. člen
(poslanska imuniteta)

Poslanec državnega zbora ni kazensko odgovoren za mnenje ali glas, ki ga je izrekel na sejah državnega zbora ali njegovih delovnih teles.

Poslanec ne sme biti priprt niti se zoper njega, če se sklicuje na imuniteto, ne sme začeti kazenski postopek brez dovoljenja državnega zbora, razen če je bil zaloten pri kaznivem dejanju, za katero je predpisana kazen zapora nad pet let.

Državni zbor lahko prizna imuniteto tudi poslancu, ki se nanjo ni skliceval ali ki je bil zaloten pri kaznivem dejanju iz prejšnjega odstavka.

84. člen

(predsednik državnega zbora)

Državni zbor ima predsednika, ki ga izvoli z večino glasov vseh poslancev.

85. člen

(zasedanja državnega zbora)

Državni zbor dela na rednih in izrednih sejah.

Redne in izredne seje sklicuje predsednik državnega zbora; izredno sejo mora sklicati, če to zahteva najmanj četrtnina poslancev državnega zbora ali predsednik republike.

86. člen

(odločanje)

Državni zbor sklepa, če je na seji navzoča večina poslancev. Državni zbor sprejema zakone in druge odločitve ter ratificira mednarodne pogodbe z večino opredeljenih glasov navzočih poslancev, kadar ni z ustavo ali z zakonom določena drugačna večina.

87. člen

(zakonska pristojnost državnega zbora)

Pravice in obveznosti državljanov ter drugih oseb lahko državni zbor določa samo z zakonom.

88. člen

(zakonska iniciativa)

Zakone lahko predlaga vlada ali vsak poslanec. Zakon lahko predloži tudi najmanj pet tisoč volivcev.

89. člen

(zakonodajni postopek)

Državni zbor sprejema zakone v več faznem postopku, če ni s poslovníkom drugače določeno.

90. člen

(zakonodajni referendum)

Državni zbor lahko o vprašanjih, ki se urejajo z zakonom, razpiše referendum. Državni zbor je vezan na izid referenduma.

Državni zbor lahko razpiše referendum iz prejšnjega odstavka na svojo pobudo, mora pa ga razpisati, če to zahteva najmanj tretjina poslancev, državni svet ali štirideset tisoč volivcev.

Pravico glasovanja na referendumu imajo vsi državljani, ki imajo volilno pravico.

Predlog je na referendumu sprejet, če zanj glasuje večina volivcev, ki so glasovali.

Referendum se ureja z zakonom, ki ga sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev.

91. člen

(razglasitev zakona)

Zakone razglašča predsednik republike najkasneje 8 dni po njihovem sprejemu.

Državni svet lahko v sedmih dneh od sprejetja zakona in še pred njegovo razglasitvijo zahteva, da državni zbor o njem še enkrat odloča. Pri ponovnem odločanju mora za sprejem zakona glasovati večina vseh poslancev, razen če ustava za sprejem obravnavanega zakona predvideva večje število glasov. Ponovna odločitev državnega zbora je dokončna.

92. člen

(vojno in izredno stanje)

Izredno stanje se razglasi, kadar velika in splošna nevarnost ogroža obstoj države. O razglasitvi vojnega ali izrednega stanja, nujnih ukrepov in njihovi odpravi odloča na predlog vlade državni zbor.

Državni zbor odloči o uporabi obrambnih sil.

Kadar se državni zbor ne more sestati, odloča o zadevah iz prvega in drugega odstavka predsednik republike. Odločitve mora dati v potrditev državnemu zboru takoj, ko se ta sestane.

93. člen

(parlamentarna preiskava)

Državni zbor lahko odredi preiskavo o zadevah javnega pomena, mora pa to storiti na zahtevo tretjine poslancev državnega zbora ali na zahtevo državnega sveta. V ta namen imenuje komisijo, ki ima v zadevah poizvedovanja in preučevanja smiselno enaka pooblastila kakor pravosodni organi.

94. člen

(poslovník državnega zbora)

Državni zbor ima poslovnik, ki ga sprejme z dvo-tretjinsko večino glasov navzočih poslancev.

95. člen

(nagrajevanje poslancev)

Poslanci državnega zbora dobivajo plačo ali nadomestilo, ki sta določena z zakonom.

b) Državni svet

96. člen

(sestava)

Državni svet je zastopstvo nosilcev socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov. Državni svet ima 40 članov.

Sestavljajo ga:

- štirje predstavniki delodajalcev;
 - štirje predstavniki delojemalcev;
 - štirje predstavniki kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev;
 - šest predstavnikov negospodarskih dejavnosti;
 - dvaindvajset predstavnikov lokalnih interesov.
- Organizacijo državnega sveta ureja zakon.

97. člen

(pristojnosti državnega sveta)

Državni svet lahko:

- predlaga državnemu zboru sprejem zakonov;
- daje državnemu zboru mnenje o vseh zadevah iz njegove pristojnosti;
- zahteva, da državni zbor pred razglasitvijo kakega zakona o njem še enkrat odloča;
- zahteva razpis referendumu iz drugega odstavka 90. člena;
- zahteva preiskavo o zadevah javnega pomena iz 93. člena.

Na zahtevo državnega zbora mora državni svet izreči mnenje o posamezni zadevi.

98. člen

(volitve)

Volitve v državni svet ureja zakon, ki ga sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev.

Člani državnega sveta se volijo za dobo petih let.

99. člen

(odločanje)

Državni svet sklepa, če je na seji navzoča večina članov.

Državni svet odloča z večino opredeljenih glasov navzočih članov. Zahtevo za razpis referendumu sprejme državni svet z večino glasov vseh članov.

100. člen

(nezdružljivost funkcije in imuniteta)

Član državnega sveta ne sme biti hkrati poslanec v državnem zboru.

Člani državnega sveta uživajo enako imuniteto kakor poslanci. O imuniteti odloča državni svet.

101. člen

(poslovník državnega sveta)

Državni svet ima poslovnik, ki ga sprejme z večino glasov vseh članov.

c) Predsednik republike

102. člen

(funkcija predsednika republike)

Predsednik republike predstavlja Republiko Slovenijo in je vrhovni poveljnik njenih obrambnih sil.

103. člen

(volitve predsednika republike)

Predsednik republike se izvoli na neposrednih, splošnih in tajnih volitvah.

Za predsednika republike je kandidat izvoljen z večino veljavnih glasov.

Predsednik republike je izvoljen za dobo petih let, vendar največ dvakrat zaporedoma. Če se mandatna doba predsednika republike izteče med vojno ali med trajanjem izrednega stanja, mu mandat preneha šest mesecev po prenehanju vojnega ali izrednega stanja.

Za predsednika republike je lahko izvoljen le državlján Slovenije.

Volitve za predsednika republike razpiše predsednik državnega zbora. Predsednik republike mora biti izvoljen najkasneje 15 dni pred potekom mandatne dobe prejšnjega predsednika.

104. člen

(prisega predsednika republike)

Pred nastopom funkcije izreče predsednik republike pred državnim zborom naslednjo prisego:

“Prisegam, da bom spoštoval(a) ustavni red, da bom ravnal(a) po svoji vesti in z vsemi svojimi močmi deloval(a) za blaginjo Slovenije.”

105. člen

(nezdružljivost funkcije predsednika republike)

Funkcija predsednika republike je nezdružljiva z opravljanjem druge javne funkcije ali poklica.

106. člen

(nadomeščanje predsednika republike)

V primeru trajnega zadržka, smrti, odstopa ali drugega prenehanja predsednikove funkcije do izvolitve novega predsednika funkcijo predsednika republike začasno opravlja predsednik državnega zbora. V tem primeru je treba razpisati volitve za novega predsednika republike najkasneje v 15 dneh po prenehanju funkcije prejšnjega.

Predsednik državnega zbora začasno opravlja funkcijo predsednika republike tudi med zadržanostjo predsednika republike.

107. člen

(pristojnosti predsednika republike)

Predsednik republike:

- razpisuje volitve v državni zbor;
- razglša zakone;
- imenuje državne funkcionarje, kadar je to določeno z zakonom;
- postavlja in odpoklicuje veleposlanike in poslanske republike in sprejema poverilna pisma tujih diplomatskih predstavnikov;
- izdaja listine o ratifikaciji;
- odloča o pomilostitvah;
- podeljuje odlikovanja in častne naslove;
- opravlja druge zadeve, določene s to ustavo.

Na zahtevo državnega zbora mora predsednik republike izreči mnenje o posameznem vprašanju.

108. člen

(uredbe z zakonsko močjo)

Kadar se državni zbor zaradi izrednega stanja ali vojne ne more sestati, lahko predsednik republike na predlog vlade izdaja uredbe z zakonsko močjo.

Z uredbo z zakonsko močjo se lahko izjemoma omejijo posamezne pravice in temeljne svoboščine, kakor to določa 16. člen te ustave.

Predsednik republike mora uredbe z zakonsko močjo predložiti v potrditev državnemu zboru takoj, ko se ta sestane.

109. člen

(odgovornost predsednika republike)

Če predsednik republike pri opravljanju svoje funkcije krši ustavo ali huje krši zakon, ga državni zbor lahko obtoži pred ustavnim sodiščem. Le-to ugotovi utemeljenost obtožbe ali obtoženega oprosti, z dvotretjinsko večino glasov vseh sodnikov pa lahko odloči o odvzemu funkcije. Potem ko ustavno sodišče dobi sklep državnega zbora o obtožbi, lahko odloči, da predsednik republike do odločitve o obtožbi začasno ne more opravljati svoje funkcije.

č) Vlada

110. člen

(sestava vlade)

Vlado sestavljajo predsednik in ministri. Vlada in posamezni ministri so v okviru svojih pristojnosti samostojni in odgovorni državnemu zboru.

111. člen

(volitve predsednika vlade)

Predsednik republike po posvetovanjih z vodji poslanskih skupin predloži državnemu zboru kandidata za predsednika vlade.

Predsednika vlade voli državni zbor z večino glasov vseh poslancev, če ni s to ustavo drugače določeno. Glasovanje je tajno.

Če kandidat ne dobi potrebne večine glasov, lahko predsednik republike po ponovnih posvetovanjih v štirinajstih dneh predloži drugega ali ponovno istega kandidata, prav tako pa lahko predlagajo kandidate tudi poslanske skupine ali najmanj deset poslancev. Če je bilo v tem roku vloženi več predlogov, se glasuje o vsakem posebej, in sicer najprej o kandidatu predsednika republike, če ta ni izvoljen, pa še o drugih kandidatih po vrstnem redu vložitve predlogov.

Če ni izvoljen noben kandidat, predsednik republike razpusti državni zbor in razpiše nove volitve, razen če državni zbor v osemindesetih urah z večino opredeljenih glasov navzočih poslancev ne sklene izvesti ponovne volitve predsednika vlade, kjer zadošča za izvolitev večina opredeljenih glasov navzočih poslancev. Na ponovnih volitvah se glasuje o posameznih kandidatih po vrstnem redu števila glasov, dobljenih pri prejšnjih glasovanjih, nato pa o novih, do volitev vloženi kandidaturah, med katerimi ima prednost morebitni kandidat predsednika republike.

Če tudi pri teh volitvah noben kandidat ne dobi potrebne večine glasov, predsednik republike razpusti državni zbor in razpiše nove volitve.

112. člen

(imenovanje ministrov)

Ministre imenuje in razrešuje državni zbor na predlog predsednika vlade.

Predlagani minister se mora pred imenovanjem predstaviti pristojni komisiji državnega zbora in odgovarjati na njena vprašanja.

113. člen

(prisega vlade)

Predsednik vlade in ministri izrečejo po izvolitvi oziroma po imenovanju pred državnim zborom prisego, določeno s 104. členom.

114. člen

(organizacija vlade)

Predsednik vlade skrbi za enotnost politične in upravne usmeritve vlade ter usklajuje delo ministrov. Ministri so skupno odgovorni za delo vlade, vsak minister pa za delo svojega ministrstva.

Sestavo in delovanje vlade, število, pristojnosti in organizacijo ministrstev ureja zakon.

115. člen

(prenehanje funkcije predsednika in ministrov vlade)

Funkcija predsednika vlade in ministrov preneha, ko se po volitvah sestane nov državni zbor, funkcija ministrov pa tudi z vsakim drugim prenehanjem funkcije predsednika vlade ter z razrešitvijo ali odstopom ministra, morajo pa opravljati tekoče posle do izvolitve novega predsednika vlade oziroma do imenovanja novih ministrov.

116. člen

(nezaupnica vladi)

Državni zbor lahko izglasuje nezaupnico vladi le tako, da na predlog najmanj desetih poslancev z večino glasov vseh poslancev izvoli novega predsednika vlade. S tem je dotedanji predsednik vlade razrešen, mora pa skupaj s svojimi ministri opravljati tekoče posle do pri-sege nove vlade.

Med vložitvijo predloga za izvolitev novega predsednika vlade in volitvami mora poteči najmanj osem-inštirideset ur, razen če državni zbor z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev ne sklene drugače, ali če je država v vojnem ali izrednem stanju.

Če je bil predsednik vlade izvoljen na temelju četrtega odstavka 111. člena, mu je izrečena nezaupnica, če državni zbor na predlog najmanj desetih poslancev izvoli novega predsednika vlade z večino opredeljenih glasov.

117. člen

(zaupnica vladi)

Predsednik vlade lahko zahteva glasovanje o zaupnici vladi. Če vlada ne dobi podpore večine glasov vseh poslancev, mora državni zbor v tridesetih dneh izvoliti novega predsednika vlade ali dotedanjemu predsedniku pri ponovljenem glasovanju izglasovati zaupnico, sicer predsednik republike razpusti državni zbor in razpiše nove volitve. Predsednik vlade lahko vprašanje zaupnice veže tudi na sprejem zakona ali druge odločitve v državnem zboru. Če odločitev ni sprejeta, se šteje, da je bila vladi izglasovana nezaupnica.

Med zahtevo za glasovanje o zaupnici in glasovanjem mora poteči najmanj osemindeset ur.

118. člen

(interpelacija)

Najmanj deset poslancev lahko sproži v državnem zboru interpelacijo o delu vlade ali posameznega ministra.

Če po razpravi o interpelaciji večina vseh poslancev izreče nezaupnico vladi ali posameznemu ministru, državni zbor vlado ali ministre razreši.

119. člen

(obtožba zoper predsednika vlade in ministre)

Predsednika vlade ali ministre lahko državni zbor pred ustavnim sodiščem obtoži kršitve ustave in zakonov, storjene pri opravljanju njihovih funkcij. Ustavno

sodišče obravnava obtožbo na način, kakor je določen v 109. členu.

d) Uprava

120. člen

(organizacija in delo uprave)

Organizacijo uprave, njene pristojnosti in način imenovanja njenih funkcionarjev ureja zakon.

Upravni organi opravljajo svoje delo samostojno v okviru in na podlagi ustave in zakonov.

Proti odločitvam in dejanjem upravnih organov in nosilcev javnih pooblastil je zagotovljeno sodno varstvo pravic in zakonitih interesov državljanov in organizacij.

121. člen

(javno pooblastilo)

Z zakonom ali na njegovi podlagi lahko pravne ali fizične osebe dobijo javno pooblastilo za opravljanje določenih nalog državne uprave.

122. člen

(zaposlitev v upravnih službah)

Zaposlitev v upravnih službah je mogoča samo na temelju javnega natečaja, razen v primerih, ki jih določa zakon.

e) Obramba države

123. člen

(dolžnost sodelovanja pri obrambi države)

Obramba države je za državljane obvezna v mejah in na način, ki ga določa zakon.

Državljanom, ki zaradi svojih religioznih, filozofskih ali humanitarnih nazorov niso pripravljene sodelovati pri opravljanju vojaških obveznosti, je treba omogočiti, da sodelujejo pri obrambi države na drug način.

124. člen

(obramba države)

Vrsto, obseg in organizacijo obrambe nedotakljivosti in celovitosti državnega ozemlja ureja zakon, ki ga sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev.

Izvajanje obrambe nadzoruje državni zbor.

Pri zagotavljanju varnosti izhaja država predvsem iz mirovne politike ter kulture miru in nenasilja.

f) Sodstvo

125. člen

(neodvisnost sodnikov)

Sodniki so pri opravljanju sodniške funkcije neodvisni. Vezani so na ustavo in zakon.

126. člen

(ureditev in pristojnosti sodišč)

Ureditev in pristojnosti sodišč določa zakon.

Izrednih sodišč ni dovoljeno ustanavljati, v mirnem času pa tudi vojaških sodišč ne.

127. člen

(Vrhovno sodišče)

Vrhovno sodišče je najvišje sodišče v državi.

Odloča o rednih in izrednih pravnih sredstvih ter opravlja druge zadeve, ki jih določa zakon.

128. člen

(udeležba državljanov pri izvajanju sodne oblasti)

Zakon ureja primere in oblike neposredne udeležbe državljanov pri izvajanju sodne oblasti.

129. člen

(trajnost sodniške funkcije)

Funkcija sodnika je trajna. Zakon določa starostno mejo in druge pogoje za izvolitev.

Zakon določa starostno mejo, pri kateri se sodnik upokoji.

130. člen

(izvolitev sodnikov)

Sodnike voli državni zbor na predlog sodnega sveta.

131. člen

(sodni svet)

Sodni svet sestavlja enajst članov. Pet članov izvoli na predlog predsednika republike državni zbor izmed univerzitetnih profesorjev prava, odvetnikov in drugih pravnikov, šest članov pa izmed sebe izvolijo sodniki, ki trajno opravljajo sodniško funkcijo. Predsednika izberejo člani sveta izmed sebe.

132. člen

(prenehanje in odvzem sodniške funkcije)

Sodniku preneha sodniška funkcija, če nastopijo razlogi, ki jih določa zakon.

Če sodnik pri opravljanju sodniške funkcije krši ustavo ali huje krši zakon, lahko državni zbor na predlog sodnega sveta sodnika razreši.

V primeru naklepno storjenega kaznivega dejanja z zlorabo sodne funkcije, ugotovljenega s pravnomočno sodno odločbo, državni zbor sodnika razreši.

133. člen

(nezdružljivost sodniške funkcije)

Funkcija sodnika ni združljiva s funkcijami v drugih državnih organih, v organih lokalne samouprave in v organih političnih strank, ter z drugimi funkcijami in dejavnostmi, za katere to določa zakon.

134. člen

(imuniteta sodnika)

Nikogar, ki sodeluje pri sojenju, ni mogoče klicati na odgovornost za mnenje, ki ga je dal pri odločanju v sodišču.

Sodnik ne sme biti priprt, niti ne sme biti brez dovoljenja državnega zbora zoper njega začet kazenski postopek, če je osumljen kaznivega dejanja pri opravljanju sodniške funkcije.

g) Državno tožilstvo

135. člen

(državni tožilec)

Državni tožilec vlaga in zastopa kazenske obtožbe in ima druge z zakonom določene pristojnosti.

Ureditev in pristojnosti državnih tožilcev določa zakon.

136. člen

(nezdružljivost funkcije državnega tožilca)

Funkcija državnega tožilca ni združljiva s funkcijami v drugih državnih organih, v organih lokalne samouprave in v organih političnih strank ter z drugimi funkcijami in dejavnostmi, za katere to določa zakon.

h) Odvetništvo in notariat

137. člen

(odvetništvo in notariat)

Odvetništvo je kot del pravosodja samostojna in neodvisna služba, ki jo ureja zakon.

Notariat je javna služba, ki jo ureja zakon.

V. SAMOUPRAVA

a) Lokalna samouprava

138. člen

(uresničevanje lokalne samouprave)

Prebivalci Slovenije uresničujejo lokalno samoupravo v občinah in drugih lokalnih skupnostih.

139. člen
(občina)

Občina je samoupravna lokalna skupnost.

Območje občine obsega naselje ali več naselij, ki so povezana s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev.

Občina se ustanovi z zakonom po prej opravljenem referendumu, s katerim se ugotovi volja prebivalcev na določenem območju. Zakon tudi določi območje občine.

140. člen

(delovno področje samoupravnih lokalnih skupnosti)

V pristojnost občine spadajo lokalne zadeve, ki jih občina lahko ureja samostojno in ki zadevajo samo prebivalce občine.

Država lahko z zakonom prenese na občine opravljanje posameznih nalog iz državne pristojnosti, če za to zagotovi tudi potrebna sredstva.

V zadevah, ki jih je na organe lokalne skupnosti prenesla država, opravljajo državni organi tudi nadzor nad primernostjo in strokovnostjo njihovega dela.

141. člen
(mestna občina)

Mesto lahko dobi po postopku in ob pogojih, ki jih določa zakon, status mestne občine.

Mestna občina opravlja kot svoje tudi z zakonom določene naloge iz državne pristojnosti, ki se nanašajo na razvoj mest.

142. člen

(dohodki občine)

Občina se financira iz lastnih virov. Občinam, ki zaradi slabše gospodarske razvitosti ne morejo v celoti zagotoviti opravljanja svojih nalog, država v skladu z zakonsko določenimi načeli in merili zagotovi dodatna sredstva.

143. člen

(pokrajina)

Pokrajina je samoupravna lokalna skupnost, ki opravlja lokalne zadeve širšega pomena in z zakonom določene zadeve regionalnega pomena.

Pokrajine se ustanovijo z zakonom, s katerim se določi tudi njihovo območje, sedež in ime. Zakon sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev. V postopku za sprejem zakona mora biti zagotovljeno sodelovanje občin.

Država z zakonom prenese na pokrajine opravljanje posameznih nalog iz državne pristojnosti, mora pa jim za to zagotoviti potrebna sredstva.

144. člen

(nadzor državnih organov)

Državni organi nadzorujejo zakonitost dela organov lokalnih skupnosti.

b) Druga samouprava

145. člen

(samouprava na področju družbenih dejavnosti)

Državljeni se lahko za uveljavljanje svojih interesov samoupravno združujejo.

Državljanom se lahko z zakonom prepusti samoupravno urejanje posameznih zadev iz državne pristojnosti.

VI. JAVNE FINANCE

146. člen

(financiranje države in lokalnih skupnosti)

Država in lokalne skupnosti pridobivajo sredstva za uresničevanje svojih nalog z davki in z drugimi obveznimi dajatvami ter s prihodki od lastnega premoženja.

Država in lokalne skupnosti izkazujejo vrednost svojega premoženja s premoženjskimi bilancami.

147. člen
(davki)

Država z zakonom predpisuje davke, carine in druge dajatve.

Lokalne skupnosti predpisujejo davke in druge dajatve ob pogojih, ki jih določata ustava in zakon.

148. člen
(proračun)

Vsi prihodki in izdatki države in lokalnih skupnosti za financiranje javne porabe morajo biti zajeti v njihovih proračunih.

Če proračun ni sprejet do prvega dne, ko ga je potrebno začeti izvrševati, se upravičenci, ki se financirajo iz proračuna, začasno financirajo po prejšnjem proračunu.

149. člen
(kreditni v breme države)

Kreditni v breme države in poroštvo države za kredite so dovoljeni le na podlagi zakona.

150. člen
(računsko sodišče)

Računsko sodišče je najvišji organ kontrole državnih računov, državnega proračuna in celotne javne porabe.

Ureditev in pristojnosti računskega sodišča določa zakon.

Računsko sodišče je pri svojem delu neodvisno in vezano na ustavo in zakon.

151. člen

(imenovanje članov računskega sodišča)

Člane računskega sodišča imenuje državni zbor.

152. člen

(centralna banka)

Slovenija ima centralno banko. V svojem delovanju je ta banka samostojna in odgovarja neposredno državnemu zboru. Centralna banka se ustanovi z zakonom.

Guvernerja centralne banke imenuje državni zbor.

VII. USTAVNOST IN ZAKONITOST

153. člen

(uskklajenost pravnih aktov)

Zakoni, podzakonski predpisi in drugi splošni akti morajo biti v skladu z ustavo.

Zakoni morajo biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z veljavnimi mednarodni-

mi pogodbami, ki jih je ratificiral državni zbor, podzakonski predpisi in drugi splošni akti pa tudi z drugimi ratificiranimi mednarodnimi pogodbami.

Podzakonski predpisi in drugi splošni akti morajo biti v skladu z ustavo in z zakoni.

Posamični akti in dejanja državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil morajo temeljiti na zakonu ali na zakonitem predpisu.

154. člen

(veljavnost predpisov in njihovo objavljanje)

Predpisi morajo biti objavljeni, preden začno veljati. Predpis začne veljati petnajsti dan po objavi, če ni v njem drugače določeno.

Državni predpisi se objavljajo v državnem uradnem listu, predpisi lokalnih skupnosti pa v uradnem glasilu, ki ga te same določijo.

155. člen

(prepoved povratne veljave pravnih aktov)

Zakoni, drugi predpisi in splošni akti ne morejo imeti učinka za nazaj.

Samo zakon lahko določi, da imajo posamezne njegove določbe učinek za nazaj, če to zahteva javna korist in če se s tem ne posega v pridobljene pravice.

156. člen

(postopek za oceno ustavnosti)

Če sodišče pri odločanju meni, da je zakon, ki bi ga moralo uporabiti, protiustaven, mora postopek prekiniti in začeti postopek pred ustavnim sodiščem. Postopek pred sodiščem se nadaljuje po odločitvi ustavnega sodišča.

157. člen

(upravni spor)

O zakonitosti dokončnih posamičnih aktov, s katerimi državni organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil odločajo o pravicah ali o obveznostih in pravnih koristih posameznikov in organizacij, odloča v upravnem sporu pristojno sodišče, če za določeno zadevo ni z zakonom predvideno drugo sodno varstvo.

Če ni zagotovljeno drugo sodno varstvo, odloča v upravnem sporu pristojno sodišče tudi o zakonitosti posamičnih dejanj in aktov, s katerimi se posega v ustavne pravice posameznika.

158. člen

(pravnomočnost)

Pravna razmerja, urejena s pravnomočno odločbo državnega organa, je mogoče odpraviti, razveljaviti ali spremeniti le v primerih in po postopku, določenih z zakonom.

159. člen

(varuh človekovih pravic in temeljnih svoboščin)

Za varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin v razmerju do državnih organov, organov lokalne samouprave in nosilcev javnih pooblastil se z zakonom določi varuh pravic državljanov.

Z zakonom se lahko za posamezna področja določijo posebni varuhi pravic državljanov.

VIII. USTAVNO SODIŠČE

160. člen

(pristojnosti ustavnega sodišča)

Ustavno sodišče odloča:

- o skladnosti zakonov z ustavo;
- o skladnosti zakonov in drugih predpisov z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami in s splošnimi načeli mednarodnega prava;
- o skladnosti podzakonskih predpisov z ustavo in z zakoni;
- o skladnosti predpisov lokalnih skupnosti z ustavo in z zakoni;
- o skladnosti splošnih aktov, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil, z ustavo, zakoni in podzakonskimi predpisi;

- o ustavnih pritožbah zaradi kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin s posamičnimi akti;
- o sporih glede pristojnosti med državo in lokalnimi skupnostmi, in med samimi lokalnimi skupnostmi;
- o sporih glede pristojnosti med sodišči in drugimi državnimi organi;
- o sporih o pristojnostih med državnim zborom, predsednikom republike in vlado;
- o protiustavnosti aktov in delovanja političnih strank;
- in o drugih zadevah, ki so mu naložene s to ustavo ali z zakoni.

Na predlog predsednika republike, vlade ali tretjine poslancev državnega zbora izreka ustavno sodišče v postopku ratifikacije mednarodne pogodbe mnenje o njeni skladnosti z ustavo. Državni zbor je vezan na mnenje ustavnega sodišča.

Če zakon ne določa drugače, odloča ustavno sodišče o ustavni pritožbi le, če je bilo izčrpano pravno varstvo. O tem, ali ustavno sodišče ustavno pritožbo sprejme v obravnavo, odloči na podlagi meril in postopka, določenih z zakonom.

161. člen

(razveljavitev zakona)

Če ustavno sodišče ugotovi, da je zakon protiustaven, ga v celoti ali delno razveljavi. Razveljavitev učin-

kuje takoj ali v roku, ki ga določi ustavno sodišče. Ta rok ne sme biti daljši od enega leta. Druge protiustavne ali nezakonite predpise ali splošne akte ustavno sodišče odpravi ali razveljavi. Ustavno sodišče lahko pod pogoji, ki jih določa zakon, do končne odločitve v celoti ali delno zadrži izvrševanje akta, katerega ustavnost ali zakonitost presoja.

Če ustavno sodišče pri odločanju o ustavni pritožbi ugotovi tudi protiustavnost predpisa ali splošnega akta, ga lahko, v skladu z določbami prvega odstavka, odpravi ali razveljavi.

Pravne posledice odločitev ustavnega sodišča ureja zakon.

162. člen

(postopek pred ustavnim sodiščem)

Postopek pred ustavnim sodiščem ureja zakon.

Predlagatelje zahteve za začetek postopka pred ustavnim sodiščem določa zakon. Vsakdo lahko da pobudo za začetek postopka, če izkaže svoj pravni interes.

Ustavno sodišče odloča z večino glasov vseh sodnikov, če ustava ali zakon za posamezne primere ne določata drugače. O tem, ali bo začelo postopek na podlagi ustavne pritožbe, lahko ustavno sodišče odloča v ožji sestavi, ki jo določa zakon.

163. člen

(sestava in volitve)

Ustavno sodišče je sestavljeno iz devetih sodnikov, ki jih na predlog predsednika republike izvoli državni zbor, na način, ki ga določa zakon.

Sodniki se izvolijo izmed pravnih strokovnjakov.

Predsednika ustavnega sodišča izvolijo sodniki izmed sebe za dobo treh let.

164. člen

(predčasna razrešitev ustavnega sodnika)

Sodnik ustavnega sodišča je lahko predčasno razrešen na način, ki ga določa zakon, samo:

- če to sam zahteva,
- če je kaznovan za kaznivo dejanje s kaznijo odvzema prostosti, ali
- zaradi trajne izgube delovne zmožnosti za opravljanje svoje funkcije.

165. člen

(mandat sodnikov)

Sodniki ustavnega sodišča so izvoljeni za dobo devetih let. Ustavni sodniki ne morejo biti ponovno voljeni.

Po izteku časa, za katerega je bil ustavni sodnik izvoljen, opravlja funkcijo še do izvolitve novega sodnika.

166. člen

(nezdružljivost funkcije)

Funkcija sodnika ustavnega sodišča ni združljiva s funkcijami v državnih organih, v organih lokalne samouprave in v organih političnih strank, ter z drugimi funkcijami in dejavnostmi, ki po zakonu niso združljive s funkcijo sodnika ustavnega sodišča.

167. člen

(imuniteta)

Sodniki ustavnega sodišča uživajo enako imuniteto kakor poslanci državnega zbora. O imuniteti odloča državni zbor.

IX. POSTOPEK ZA SPREMEMBO USTAVE

168. člen

(predlog za začetek postopka)

Predlog za začetek postopka za spremembo ustave lahko da dvajset poslancev državnega zbora, vlada ali najmanj trideset tisoč volilcev.

O predlogu odloči državni zbor z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev.

169. člen

(akt o sprejemu ustave)

Državni zbor sprejme akt o spremembi ustave z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev.

170. člen

(potrditev spremembe ustave na referendumu)

Državni zbor mora predlagano spremembo ustave predložiti v sprejem volilcem na referendumu, če to zahteva najmanj trideset poslancev.

Sprememba ustave je na referendumu sprejeta, če zanjo glasuje večina volilcev, ki so glasovali, pod pogojem, da se glasovanja udeleži večina vseh volilcev.

171. člen

(razglasitev spremembe ustave)

Sprememba ustave začne veljati z razglasitvijo v državnem zboru.

X. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

172. člen

Ta ustava začne veljati z razglasitvijo.

173. člen

Določbe te ustave se uporabljajo z dnem razglasitve, razen če v ustavnem zakonu za izvedbo te ustave ni drugače določeno.

174. člen

Za izvedbo te ustave in za zagotovitev prehoda k uporabi določb te ustave se sprejme ustavni zakon.

Ustavni zakon se sprejme z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev v vseh zborih Skupščine Republike Slovenije.

USTAVNI ZAKON ZA IZVEDBO TEMELJNE USTAVNE LISTINE O SAMOSTOJNOSTI IN NEODVISNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE*

1. člen

Organi Republike Slovenije prevzamejo v skladu s tem zakonom izvrševanje pravic in dolžnosti, ki so bile z ustavo Republike Slovenije in ustavo SFRJ prenesene na organe SFRJ.

2. člen

Delegatom v Zveznem zboru Skupščine SFRJ iz Republike Slovenije preneha mandat.

Delegatom Skupščine Republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, ki so opravljali to funkcijo do uveljavitve tega zakona, in delegatom Skupščine Republike Slovenije za Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ, ki so bili izvoljeni na skupni seji vseh zborov Skupščine Republike Slovenije dne 30. julija 1990, preneha mandat.

Skupščina Republike Slovenije izvoli dvanajstčlansko delegacijo, ki na podlagi njenih pooblastil sodelu-

* Uradni list RS, št. 1-6/1991-I z dne 25. junija 1991.

je v Skupščini SFRJ v pogajanjih za izvedbo postopka razdružitve dosedanje SFRJ, v pogajanjih o reševanju tekočih vprašanj in v dogovarjanju o morebitnem oblikovanju skupnosti suverenih držav na ozemlju dosedanje SFRJ.

Dosedanji član Predsedstva SFRJ iz Republike Slovenije je pooblaščen, da kot predstavnik Republike Slovenije v skladu s smernicami Skupščine Republike Slovenije sodeluje v delu Predsedstva SFRJ.

Organi Republike Slovenije pri uresničevanju nalog, ki izhajajo iz tega zakona, sodelujejo z ustreznimi organi dosedanje SFRJ.

3. člen

Na ozemlju Republike Slovenije veljajo mednarodne pogodbe, ki jih je sklenila Jugoslavija in se nanašajo na Republiko Slovenijo.

Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije v treh mesecih predloži Skupščini Republike Slovenije pregled mednarodnih pogodb, ki se nanašajo na Republiko Slovenijo, na podlagi katerega Skupščina Republike Slovenije sprejme akt o notifikaciji teh mednarodnih pogodb drugim pogodbenim strankam.

4. člen

Do izdaje ustreznih predpisov Republike Slovenije se v Republici Sloveniji smiselno uporabljajo kot republiški predpisi tisti zvezni predpisi, ki so veljali v

Republiki Sloveniji ob uveljavitvi tega zakona, kolikor ne nasprotujejo pravnemu redu Republike Slovenije in kolikor ni s tem zakonom drugače določeno.

Pristojnosti, ki so jih imeli po predpisih iz prejšnjega odstavka organi in organizacije SFRJ, preidejo v skladu s tem zakonom na organe in organizacije Republike Slovenije. Če takega organa oziroma organizacije ni, Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije določi začasno pristojni organ oziroma organizacijo.

5. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona začnejo z delom Banka Slovenije, Republiška carinska uprava, Republiški devizni inšpektorat, Republiška uprava za zračno plovbo, Republiška uprava za telekomunikacije, Urad Republike Slovenije za standardizacijo in meroslovje ter Urad Republike Slovenije za varstvo industrijske lastnine.

Organi iz prvega odstavka tega člena prevzemajo svoje pristojnosti v skladu z zakonom, lahko pa tudi po dogovoru z ustreznimi organi dosedanje SFRJ.

6. člen

Upravni organi SFRJ, njihove enote ali deli, ki so opravljali zadeve iz svoje pristojnosti na ozemlju Republike Slovenije, preidejo v upravne organe Republike Slovenije.

Delavci organov iz prejšnjega odstavka nadaljujejo z delom kot delavci upravnih organov Republike Slovenije. Z zakonom se določi rok, do katerega morajo ti delavci izpolniti splošne pogoje, ki so predpisani za sklenitev delovnega razmerja v organih Republike Slovenije.

7. člen

Diplomatska in konzularna predstavništva, kulturno-informativni centri in druga predstavništva SFRJ v tujini, ustanovljena po zakonu o opravljanju zunanjih zadev iz pristojnosti zveznih upravnih organov in zveznih organizacij (Uradni list SFRJ, št. 56/81), prenehajo opravljati naloge iz okvira svojih pristojnosti za Republiko Slovenijo, če z dogovorom z ustreznimi organi dosedanje SFRJ ni drugače urejeno.

Predstavništva iz prejšnjega odstavka opravljajo naloge za državljane Republike Slovenije in pravne osebe iz Republike Slovenije v tujini v okviru pristojnosti in pooblastil organov Republike Slovenije.

Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije lahko po predhodnem soglasju Komisije za mednarodne odnose Skupščine Republike Slovenije sklene dogovor v okviru dosedanje SFRJ, da diplomatska in konzularna predstavništva, kulturno-informativni centri in druga predstavništva SFRJ v tujini prevzamejo zastopanje oziroma varovanje interesov Republike Slovenije.

8. člen

Vsi sodni in upravni postopki, ki so se začeli pred organi SFRJ, se nadaljujejo pred pristojnimi organi Republike Slovenije.

Posamični pravni akti, ki so jih izdali organi SFRJ ali organi drugih republik SFRJ, pa še niso bili izvršeni, so izvršljivi na ozemlju Republike Slovenije ob načelu dejanske vzajemnosti, če ne nasprotujejo pravnemu redu Republike Slovenije.

Posamični pravni akti, ki jih po uveljavitvi tega zakona izdajo organi drugih republik dosedanje SFRJ, veljajo v Republiki Sloveniji v primerih, na način in pod pogoji, ki veljajo za posamične pravne akte tuje države.

9. člen

Republika Slovenija prevzame v upravljanje vse premično in nepremično premoženje, s katerim so na ozemlju Republike Slovenije do uveljavitve tega zakona upravljali zvezni organi ter poveljstva, enote in zavodi Jugoslovanske ljudske armade.

Prevzem premoženja Jugoslovanske ljudske armade se izvrši postopoma, najkasneje do konca leta 1993, v skladu z odredbami Predsedstva Republike Slovenije o preimenovanju enot Jugoslovanske ljudske armade v enote Teritorialne obrambe Slovenije.

Republiški upravni organ, pristojen za obrambo, v skladu z zakonom oziroma dogovorom zagotovi, da v skladu z odločitvami Predsedstva Republike Slovenije

premoženje iz prejšnjega odstavka, s katerim so do uveljavitve tega zakona upravljala poveljstva, enote in zavodi Jugoslovanske ljudske armade, prevzamejo v upravljanje poveljstva, enote in zavodi Teritorialne obrambe Republike Slovenije.

10. člen

Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije v treh mesecih predloži Skupščini Republike Slovenije izhodišča za pogajanja za uveljavitev ustreznega deleža Republike Slovenije pri delitvi nepremičnega in premičnega premoženja SFRJ, ki se nahaja na ozemlju SFRJ in v tretjih državah, ob upoštevanju deleža, ki ga je Republika Slovenija prispevala v premoženje SFRJ.

11. člen

Republika Slovenija bo na podlagi sporazuma o pravnem nasledstvu SFRJ prevzela tisti delež državnih dolgov SFRJ, ki se nanaša na Republiko Slovenijo, in tisti delež s strani SFRJ garantiranih dolžniških obveznosti, katerih koristniki so pravne osebe s sedežem na ozemlju Republike Slovenije.

Republika Slovenija bo prevzela ustrezen delež tistih državnih dolgov SFRJ, katerih neposredni koristnik ni ugotovljiv.

Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije je pooblaščen za pogajanja o prevzemu deležev državnih dolgov SFRJ iz prvega in drugega odstavka tega člena.

12. člen

Državni arhivi SFRJ, ki se nahajajo na ozemlju Republike Slovenije, pripadejo Republiki Sloveniji.

Republiki Sloveniji pripadejo vsi državni arhivi SFRJ, ki se nanašajo na Republiko Slovenijo.

Republika Slovenija prevzame terjatve SFRJ glede državnih arhivov, ki se nahajajo v tretjih državah in imajo svoje poreklo na ozemlju Republike Slovenije, in državnih arhivov, ki se nahajajo v tretjih državah in se nanašajo na Republiko Slovenijo.

Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije je dolžan storiti vse, kar je potrebno za pridobitev državnih arhivov, omenjenih v drugem in tretjem odstavku tega člena, ter za določitev pravičnega deleža ostalih državnih arhivov SFRJ, ki pripade Republiki Sloveniji.

13. člen

Državljeni drugih republik, ki so na dan plebiscita o neodvisnosti in samostojnosti Republike Slovenije 23. decembra 1990 imeli prijavljeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in tukaj tudi dejansko živijo, so do pridobitve državljanstva Republike Slovenije po 40. členu zakona o državljanstvu Republike Slovenije oziroma do izteka rokov po 81. členu zakona o tujcih izenačeni v pravicah in dolžnostih z državljani Republike Slovenije, razen v primerih iz 16. člena tega zakona.

14. člen

Republika Slovenija zagotavlja v skladu z dogovorom iz devetega člena tega zakona aktivnim vojaškim osebam, vojakom po pogodbi in civilnim osebam v službi v Jugoslovanski ljudski armadi statusne, socialne in druge pravice, pridobljene do uveljavitve tega zakona po zveznih predpisih v poveljstvih, enotah in zavodih Jugoslovanske ljudske armade, ki se na podlagi 4. člena ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev XCVI in XCVII k ustavi Republike Slovenije na področju ljudske obrambe preimenujejo v poveljstva, enote in zavode Teritorialne obrambe Republike Slovenije, če v roku, določenem v aktu o preimenovanju, nadaljujejo delo kot pripadniki Teritorialne obrambe Republike Slovenije.

Pravice iz prejšnjega odstavka zagotavlja Republika Slovenija tudi drugim aktivnim vojaškim osebam, vojakom po pogodbi in civilnim osebam v službi v Jugoslovanski ljudski armadi, ki nadaljujejo službo v Teritorialni obrambi Republike Slovenije.

15. člen

Državljanom Republike Slovenije, ki na dan uveljavitve tega zakona služijo vojaški rok v Jugoslovanski ljudski armadi, preneha dolžnost služenja vojaškega roka v Jugoslovanski ljudski armadi. Njihov odpust iz Jugoslovanske ljudske armade uredijo pristojni organi Republike Slovenije sporazumno z organi SFRJ.

Republika Slovenija nudi pravno varstvo vsem državljanom Republike Slovenije, ki jim preneha dolžnost služenja vojaškega roka v skladu s tem zakonom.

16. člen

Fizičnim osebam, ki ob uveljavitvi tega zakona nimajo državljanstva Republike Slovenije, ter pravnim osebam, ki imajo ob uveljavitvi tega zakona svoj sedež izven Republike Slovenije, so ob dejanski vzajemnosti, do ureditve pravic tujih oseb glede nepremičnin, zjamčene lastninska pravica in druge stvarne pravice na nepremičninah v obsegu, kot jih imajo ob uveljavitvi tega zakona.

Do ureditve pravic tujih oseb na nepremičninah osebe iz prejšnjega odstavka ne morejo pridobiti lastninske pravice ali drugih stvarnih pravic na nepremičninah na območju Republike Slovenije, razen na podlagi dovanja in ob pogoju dejanske vzajemnosti.

17. člen

Delegatom v Zveznem zboru Skupščine SFRJ iz Republike Slovenije in delegatom Skupščine Republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, ki jim po 2. členu tega zakona preneha mandat, zagotavlja Republika Slovenija pravice po predpisih, ki veljajo za funkcionarje Republike Slovenije ali dosedanje SFRJ, če je za njih to ugodnejše.

Osebam, ki so bile na predlog organov Republike Slovenije izvoljene na funkcije ali imenovane na delovna mesta v organih dosedanje SFRJ, in ki jim preneha funkcija oziroma delovno razmerje v organih SFRJ, zagotavlja Republika Slovenija pravice po predpisih, ki veljajo za funkcionarje oziroma delavce v državnih organih Republike Slovenije ali dosedanje SFRJ, če je za njih to ugodnejše.

18. člen

Republika Slovenija zagotavlja varstvo pravic borcev, vojaških invalidov, članov družin padlih borcev in uživalcev vojaških pokojnin s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ter borcev vojaških invalidov in članov družin padlih borcev narodnoosvobodilne vojne Jugoslavije v Deželi Furlaniji-Juljski krajini v Republiki Italiji in v Deželi Koroški v Republiki Avstriji, v obsegu in pod pogoji, ki so jih do uveljavitve tega zakona določali predpisi SFRJ.

19. člen

Za dinarske hranilne vloge in sredstva na tekočih računih občanov, vložena v bankah na ozemlju Republike Slovenije, za katere je do uveljavitve tega zakona jamčila Narodna banka Jugoslavije, prevzame jamstvo Banka Slovenije po stanju na dan uveljavitve tega zakona.

Za dinarske hranilne vloge in sredstva ha tekočih računih občanov, ki imajo stalno prebivališče na oze-

mlju Republike Slovenije, vložena v Poštni hranilnici, za katera je do uveljavitve tega zakona jamčila Narodna banka Jugoslavije, prevzame jamstvo Banka Slovenije po stanju na dan uveljavitve tega zakona.

Za devize na deviznih računih in deviznih hranilnih knjižicah, vložene v bankah na ozemlju Republike Slovenije, za katere je do uveljavitve tega zakona jamčila SFRJ, prevzame jamstvo Republika Slovenija po stanju na dan uveljavitve tega zakona.

20. člen

Določbe kazenskega zakona SFRJ (Uradni list SFRJ, št. 44/76, 34/84, 74/87, 57/89, 3/90 in 38/90), s katerim je kot predmet kazenskopravnega varstva določena SFRJ, njen pravni red, njeni organi, predstavniki ali državni simboli ali se kazenskopravno varstvo kako drugače določa glede na dosedanje ozemlje SFRJ ali dosedanje državljanstvo SFRJ, se v Republiki Sloveniji uporabljajo kot določbe, s katerimi se varuje Republika Slovenija, njen pravni red, njeni organi, predstavniki, državni simboli, oziroma se kazenskopravno varstvo omejuje na ozemlje oziroma državljanstvo Republike Slovenije, kolikor ti objekti niso varovani s kazenskim zakonom Republike Slovenije (Uradni list SRS, št. 12/77, 3/78, 19/84, 47/87, 33/89 in 5/90).

Glede uporabe kazenske zakonodaje Republike Slovenije za kazniva dejanja, storjena zunaj ozemlja Republike Slovenije, se uporabljajo določbe XII. poglavja

kazenskega zakona SFRJ s tem, da se omejijo na kazensko zakonodajo Republike Slovenije in na državljanstvo Republike Slovenije, ter da se za kazniva dejanja, storjena v tujini, štejejo kazniva dejanja, storjena zunaj ozemlja Republike Slovenije.

21. člen

Izvršni svet skrbi za izvrševanje tega zakona in v okviru svojih pristojnosti sprejema akte in ukrepe, ki so potrebni za njegovo izvrševanje, ter o tem poroča Skupščini Republike Slovenije najmanj vsake tri mesece.

22. člen

Ne glede na 74. člen zakona o zunanjih zadevah, 39. člen zakona o organizaciji in delovnem področju republiške uprave ter 18. člen zakona o cenah, začno ti zakoni veljati z dnem uveljavitve tega zakona.

23. člen

Ta zakon začne veljati z razglasitvijo.

Izhajajoč iz ugotovitve, da je

– zaradi pomanjkanja volje nekaterih drugih držav, nastalih na ozemlju nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (v nadaljnjem besedilu: nekdanja SFRJ), in bank s sedežem v teh državah,

– zaradi dejanskih in pravnih razlogov, ki jih pogojujejo: vojna na delu ozemlja nekdanje SFRJ, mednarodne sankcije proti tako imenovani ZRJ (Srbija in Črna gora) in zlom finančnih in gospodarskih sistemov v nekaterih državah, nastalih na ozemlju nekdanje SFRJ, protipravna in goljufiva uporaba skupnih finančnih sredstev nekdanje SFRJ s strani tako imenovane ZRJ, tudi za financiranje agresorske vojne na delu ozemlja nekdanje SFRJ,

sporazum o pravnem nasledstvu in o prevzemu obveznosti in terjatev nekdanje SFRJ in pravnih oseb na njenem ozemlju sedaj nemogoč in tudi v bližnji prihodnosti bistveno otežen,

in zaradi ugotovitve, da bi uveljavitev terjatev tujih upnikov, kot tudi subjektov iz tako imenovane ZRJ (Srbija in Črna gora), ki so postali upniki na podlagi nakupov terjatev iz naslova novega finančnega sporazuma – New Financing Agreement (v nadaljnjem besedilu: NFS), po katerem so solidarno zavezane za odplačilo celotnega dolga tudi banke s sedežem v Republiki Sloveniji, pomenila veliko nevarnost za finančni in gospodarski sistem Republike Slovenije,

ter z namenom, da se na podlagi pogajanj s tujimi upniki poišče pošteno rešitev za prevzem ustreznega deleža državnih dolgov nekdanje SFRJ, katerih neposredni koristnik ni ugotovljiv

Državni zbor Republike Slovenije sprejema

**USTAVNI ZAKON
O DOPOLNITVAH USTAVNEGA
ZAKONA ZA IZVEDBO
TEMELJNE USTAVNE LISTINE
O SAMOSTOJNOSTI IN
NEODVISNOSTI REPUBLIKE
SLOVENIJE***

1. člen

V ustavnem zakonu za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 1/91-I, v nadaljnjem besedilu: ustavni zakon) se za 22. členom dodajo novi členi 22. a do 22. h, ki se glasijo:

»22. a člen

Republika Slovenija, Agencija Republike Slovenije za sanacijo bank in hranilnic in banke iz tega ustavnega zakona bodo urejale obveznosti in izvajale ukrepe, ki jih določa ta ustavni zakon.

22. b člen

Ljubljanska banka d.d., Ljubljana in Kreditna banka Maribor, d.d. Maribor prepustita poslovanje in pre-

* Uradni list RS, št. 45/I-1734/I/1994 z dne 27. julija 1994.

moženje novima bankama, ustanovljenima po določbah tega ustavnega zakona.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka Ljubljanska banka d.d., Ljubljana in Kreditna banka Maribor, d.d. Maribor obdržita:

- celotne potencialne obveznosti iz naslova solidarne odgovornosti po NFS in druge potencialne obveznosti iz razmerij do NBJ in nekdanje SFRJ za tisti del, za katerega so dolžniki v drugih republikah nekdanje SFRJ,

- ustrezni del potencialnih terjatev iz teh naslovov,

- celotne obveznosti za devize na deviznih računih in deviznih hranilnih knjižicah, za katere Republika Slovenija ni prevzela jamstva po 19. členu tega ustavnega zakona,

- obveznosti do NBJ in tiste obveznosti do tujih upnikov, za katere je dala jamstvo nekdanja SFRJ, sredstva pa so porabili končni koristniki iz drugih republik nekdanje SFRJ,

- pripadajoče terjatve iz teh naslovov.

Ljubljanska banka d.d., Ljubljana obdrži odnos do sedanjih podružnic in hčere Ljubljanske banke d.d. s sedeži v drugih republikah na ozemlju nekdanje SFRJ s tem, da obdrži tudi ustrezni delež terjatev do NBJ iz naslova deviznih hranilnih vlog.

22. c člen

Pristojno sodišče vpiše po uradni dolžnosti:

- Agencijo Republike Slovenije za sanacijo bank in hranilnic kot lastnika in upravo Ljubljanske banke d.d., Ljubljana, Trg republike 3, in Kreditne banke Maribor d.d., Ljubljana, Trg republike 3,
- upravljanje s preostankom premoženja kot njun poslovni predmet.

22. č člen

Z dnem uveljavitve tega ustavnega zakona se ustanovita novi banki.

Firmi novih bank sta:

- Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana, Trg republike 2,
- Nova Kreditna banka Maribor d.d., Maribor, Vita Kraigherja 4.

Ustanovitelj novih bank je Agencija Republike Slovenije za sanacijo bank in hranilnic.

Predmet poslovanja novih bank so posli iz 2. člena zakona o bankah in hranilnicah (Uradni list RS, št. 1/91-1 in 46/93).

Novi banki imata status bank v sanaciji. Vodita ju začasni upravi, imenovani z odločbama Agencije Republike Slovenije za sanacijo bank in hranilnic.

Upravi novih bank morata sprejeti zaključni bilanci bank iz 22. b člena tega ustavnega zakona po stanju na

dan uveljavitve tega ustavnega zakona. V teh bilancah so izkazane obveznosti do NBJ in obveznosti do tujih upnikov iz naslova odnosov s subjekti iz nekdanje SFRJ, kot tudi ustrezno premoženje.

Upravi novih bank morata izdelati tudi otvoritveno bilanco po stanju na dan uveljavitve tega ustavnega zakona.

Zaključni in otvoritveni bilanci iz šestega in sedmega odstavka tega člena mora najpozneje v 90 dneh od uveljavitve tega ustavnega zakona pregledati revizorska hiša in jih potrditi upravni odbor Agencije Republike Slovenije za sanacijo bank in hranilnic.

Novi banki postaneta z dnem ustanovitve lastnici vseh dobroimetij na računih v tujini.

Plačila, ki so na dan uveljavitve tega ustavnega zakona na poti, se upoštevajo v premoženjskem stanju bilanc novih bank.

Novi banki začneta s poslovanjem naslednji dan po ustanovitvi.

Agencija Republike Slovenije za sanacijo bank in hranilnic ostane lastnik bank iz 22. b člena tega ustavnega zakona in postane lastnik novih bank po stanju na dan uveljavitve tega ustavnega zakona.

Agenciji Republike Slovenije za sanacijo bank in hranilnic se z dnem uveljavitve tega ustavnega zakona vrnejo obveznice, izdane bankam v sanaciji v zameno za terjatve, ki se po določbah tega ustavnega zakona ne prenesejo na novi banki. Vrnjene obveznice Agencije

Republike Slovenije za sanacijo bank in hranilnic prenese na novi banki kot vplačilo kapitala.

Pristojno sodišče vpiše po uradni dolžnosti novi banki v sodni register po stanju in na dan uveljavitve tega ustavnega zakona.

Po zaključeni sanaciji banki iz tega člena nadaljuje ta poslovanje po predpisih o bankah.

22. d člen

Novi banki prevzameta vso ostalo aktivo, vključno s preostankom terjatev in obveznosti bank iz 22. b člena tega ustavnega zakona.

Novi banki iz prejšnjega odstavka prevzameta tudi:

– delež terjatev do NBJ iz naslova izplačanih deviznih vlog varčevalcem v Republiki Sloveniji,

– delež potencialne obveznosti do tujih upnikov po NFS za končne koristnike s sedežem v Republiki Sloveniji, ki v skladu s sporazumom s tujimi komercialnimi bankami postane neposredna obveznost novih bank.

22. e člen

Delež dolga iz drugega odstavka 11. člena tega ustavnega zakona bo prevzela Republika Slovenija v skladu z določbami novega sporazuma s tujimi komercialnimi bankami in novimi bilateralnimi sporazumi s

članicami Pariškega kluba, ko bodo sklenjeni in ratificirani v Državnem zboru Republike Slovenije.

22. f člen

Republika Slovenija in novi banki ne priznavajo dolga tujim upnikom, za katere veljajo sankcije Organizacije združenih narodov v skladu z Resolucijo Varnostnega sveta OZN št. 757/1992 in 820/1993.

Tudi v primeru ukinitve sankcij OZN iz prejšnjega odstavka oziroma do sklenitve in ratifikacije celovitega ali delnega sporazuma o pravnem nasledstvu nekdanje SFRJ, oziroma sporazuma s tujimi upniki, nobeno uveljavljanje terjatev in noben pravni ali drug začet postopek, usmerjen na zaseg premoženja bank ne more imeti nobenih pravnih posledic in ga sodišča Republike Slovenije ne bodo priznavala.

22. g člen

Medsebojna pravna razmerja med bankami s sedežem v Republiki Sloveniji, ki izhajajo iz NFS, se v celoti prenesejo na novi banki.

Pravna razmerja z varčevalci, za katere sta v skladu z 19. členom tega ustavnega zakona prevzeli jamstvo Banka Slovenije oziroma Republika Slovenija, kot tudi pravna razmerja z ostalimi subjekti, ki izhajajo iz prenesenega dela poslovanja novih bank, ostanejo nespremenjena.

Novi banki zagotavljata tekoče in nemoteno poslovanje s svojimi varčevalci in ostalimi komitenti.

22. h člen

Upniki bank iz 22. b člena tega ustavnega zakona in stečajni upravitelj ne morejo spodbijati pravnih dejanj po 125. do 130. členu zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (Uradni list RS, št. 67/93).

Ne glede na določbe 30. člena zakona p predsa-
naciji, sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in hranilnic
(Uradni list RS, št. 1/91-I in 46/93) velja za stečajni po-
stopek bank iz 22. b člena tega ustavnega zakona nasle-
dnji vrstni red:

1. terjatve iz bančnih vlog, za katere jamči Republi-
ka Slovenija, Banka Slovenije ali Agencija za zavarova-
nje vlog v bankah in hranilnicah;
2. terjatve Republike Slovenije, njenih agencij, or-
ganov in organizacij ter Banke Slovenije;
3. terjatve upnikov, ki niso lastniki banke;
4. terjatve lastnikov banke.

Ob zmanjšanju osnovnega kapitala bank iz 22. b
člena tega ustavnega zakona se ne uporabljajo določbe
347. do 358. člena zakona o gospodarskih družbah (Ura-
dni list RS, št. 30/93 in 29/94).

Za novi banki se ne uporabljajo določbe 9. čle-
na zakona o bankah in hranilnicah (Uradni list RS, št.
1/91-1 in 46/93).

Za statut nove banke ne velja obličnost po prvem odstavku 184. člena zakona o gospodarskih družbah.

2. člen

Ta ustavni zakon začne veljati z razglasitvijo.

USTAVNI ZAKON ZA IZVEDBO USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE*

(neuradno prečiščeno besedilo)

1. člen

Predpisi in drugi splošni akti, ki so veljali na dan razglasitve te ustave, ostanejo v veljavi. Določbe predpisov, ki niso v skladu s to ustavo, je treba z njo uskladiti najkasneje do 31. 12. 1993.

Do uskladitve z ustavo oziroma do izteka uskladi-
tvenega roka ni mogoče začeti postopka za oceno ustavnosti predpisov in drugih splošnih aktov, sprejetih do razglasitve Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, oziroma prevzetih z ustavnim zakonom za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, razen če ti predpisi in drugi splošni akti posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine.

2. člen

Skupščina Republike Slovenije nadaljuje delo do prve seje državnega zbora.

* Uradni list RS, št. 33-1411/91 z dne 28. decembra 1991, 21-895/94 z dne 22. aprila 1994. Ustavni zakon o dopolnitvi ustavnega zakona za izvedbo ustave Republike Slovenije je začel veljati z dnem razglasitve, in sicer 19. aprila 1994.

Prve volitve v državni zbor in državni svet se opravijo najkasneje eno leto po sprejemu te ustave.

Do konstituiranja državnega zbora in državnega sveta sprejemajo zbori Skupščine Republike Slovenije zakone in druge akte na način in po postopku, določenem z ustavo Republike Slovenije iz leta 1974 in z njenimi spremembami ter dopolnili.

Zakone, ki urejajo volilni sistem, sprejemajo zbori z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev. Če zakoni, ki urejajo volilni sistem, ne bi bili sprejeti v roku, ki bi omogočil izvedbo volitev v skladu z drugim odstavkom tega člena, se smiselno uporabljajo določbe veljavnih predpisov o volitvah.

3. člen

Do izvolitve predsednika Republike Slovenije opravlja njegove funkcije, kakor jih določa ta ustava, Predsedstvo Republike Slovenije.

Prve volitve predsednika republike se opravijo hkrati z volitvami v državni zbor.

4. člen

Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije nadaljuje delo kot vlada, po določbah te ustave, razen določbe 117. člena ustave.

5. člen

Dokler država ne prevzame državnih funkcij, ki jih je doslej opravljala občina, opravljajo te funkcije organi občine.

Skupščinam občin in posebnih družbenopolitičnih skupnostih se podaljša mandatna doba do 31. 12. 1994.

6. člen

Sodišča, javna tožilstva, javna pravobranilstva in družbeni pravobranilci samoupravljanja nadaljujejo delo po dosedanjih predpisih do sprejema novih.

7. člen

Ustavno sodišče Republike Slovenije deluje po tej ustavi, glede vprašanj postopka pred ustavnim sodiščem in pravnih posledic odločb ustavnega sodišča, ki z ustavo niso urejena, pa do sprejema zakona o ustavnem sodišču smiselno uporablja dosedanje ustavne in zakonske določbe.

8. člen

Sodniki ustavnega sodišča, sodišč in javni tožilci opravljajo funkcijo do izteka mandatne dobe, za katero so bili izvoljeni ali imenovani.

Sodniki rednih sodišč in sodišč, združenega dela ter javni tožilci lahko v primeru nove ureditve sodišč

in državnega tožilstva dokončajo svoj mandat po prvem odstavku tega člena v novih pravosodnih organih.

Sodnikom rednih sodišč in sodišč združenega dela ter javnim tožilcem, ki jim bo mandat potekel pred uveljavitvijo novih predpisov o ureditvi sodišč in državnega tožilstva, se mandat podaljša in jim preneha v šestih mesecih po uveljavitvi novih predpisov.

9. člen

Do sprejema zakona iz 68. člena te ustave tujci ne morejo pridobiti lastninske pravice do nepremičnin.

Tuje države lahko pridobijo lastninsko pravico do nepremičnin, ki jih uporabljajo za dejavnost diplomatsko-konzularnih predstavništev.

10. člen

Ta ustavni zakon se lahko spremeni z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev na skupni seji vseh zborov skupščine oziroma na seji državnega zbora.

11. člen

Ta ustavni zakon začne veljati z razglasitvijo.

STVARNO KAZALO K USTAVI REPUBLIKE SLOVENIJE

(s številkami za gesli so označeni člani ustave)
pripravila mag. Maja Briški

A

Avtohtona narodna skupnost 64, glej tudi italijanska narodna skupnost, madžarska narodna skupnost

Avtohtona slovenska narodna manjšina v sosednjih državah 5

Avtonomnost univerze in drugih šol 58

Avtorska in druge pravice 60

Azil 48, glej tudi pribežališče

C

Carina 147, glej tudi javne finance

Centralna banka glej tudi javne finance

- guverner 152, glej tudi državni zbor
- odgovornost državnemu zboru 152
- samostojnost 152
- zakon 152

Civilizacijski in kulturni razvoj 5

Č

Častni naslov 107, glej tudi predsednik republike

Član računskega sodišča 151, glej tudi državni zbor, računsko sodišče

Človekove pravice glej človekove pravice in temeljne svoboščine

Človekove pravice in temeljne svoboščine 14-65, glej tudi ustavno sodišče, varuh človekovih pravic in temeljnih svoboščin

- avtonomnost univerze in drugih visokih šol 58
- domneva nedolžnosti 27
- enakost pred zakonom 14, glej tudi enako varstvo pravic
- enako varstvo pravic 22
- izobrazba in šolanje 57
- izražanje narodne pripadnosti 61
- izročitev 47
- javnost sojenja 24
- načelo zakonitosti v kazenskem pravu 28
- nedotakljivost človekovega življenja 17, glej tudi prepreved mučenja
- nedotakljivost stanovanja 36
- odreditev in trajanje pripora 20, glej tudi varstvo osebne svobode
- položaj in posebne pravice romske skupnosti v Sloveniji

- posebne pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji 64
- pravica do osebnega dostojanstva in varnosti 34
- pravica do peticije 45
- pravica do popravka in odgovora 40
- pravica do povračila škode 26
- pravica do pravnega sredstva 25
- pravica do rehabilitacije in odškodnine 30
- pravica do socialne varnosti 50
- pravica do sodnega varstva 23, glej tudi javnost sojenja, pravica do pravnega sredstva
- pravica do ugovora vesti 46
- pravica do uporabe svojega jezika in pisave 62
- pravica do zasebne lastnine in dedovanja 33
- pravica do zbiranja in združevanja 42
- pravica do zdravstvenega varstva 51
- pravice invalidov 52
- pravice in dolžnosti staršev 54
- pravice iz ustvarjalnosti 60
- pravice otrok 56
- pravna jamstva v kazenskem postopku 29
- prenos izvrševanja dela suverenih pravic na mednarodne organizacije, ki temeljijo na spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin 3a, glej tudi prenos izvrševanja dela suverenih pravic
- prepoved mučenja 18, glej tudi nedotakljivost človekovega življenja

- prepoved ponovnega sojenja o isti stvari 31
- prepoved spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti ter prepoved spodbujanja k nasilju in vojni 63
- pribežališče 48
- sodelovanje pri upravljanju javnih zadev 44
- svoboda dela 49
- svoboda gibanja 32
- svoboda izražanja 39
- svoboda vesti 41
- svoboda znanosti in umetnosti 59
- svobodno odločanje o rojstvih otrok 55
- uresničevanje in omejevanje pravic 15, glej tudi začasna razveljavitev in omejitev pravic, uredba z zakonsko močjo
- varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin na ozemlju države 5
- varstvo človekove osebnosti in dostojanstva 21, glej tudi pravica do osebnega dostojanstva in varnosti, varstvo osebne svobode, varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravic
- varstvo osebne svobode 19, glej tudi domneva nedolžnosti, načelo zakonitosti v kazenskem pravu, odreditev in trajanje pripora, pravica do rehabilitacije in odškodnine, prepoved ponovnega sojenja o isti stvari, pravna jamstva v kazenskem postopku, svoboda gibanja
- varstvo osebnih podatkov 38
- varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravic 35
- varstvo tajnosti pisem in drugih občil 37

- volilna pravica 43
- začasna razveljavitev in omejitev pravic 16, glej tudi uredba z zakonsko močjo
- zakonska zveza in družina 53

D

Davek 147, glej tudi javne finance

Dedovanje glej tudi lastnina, zasebna lastnina

- pravica do dedovanja 33
- zakon določa način in pogoje dedovanja 67

Delitev oblasti 3, glej tudi oblast

Delo

- dostopnost delovnih mest pod enakimi pogoji 74
- pravica do stavke 77
- predstavniki delojemalcev v državnem svetu 96
- prepoved prisilnega dela 49
- prosta izbira zaposlitve 49
- sindikalna svoboda 76
- soodločanje delavcev 75
- svoboda dela 49
- varstvo dela 66

Delodajalec 96, glej tudi državni svet

Delojemalec 96, glej tudi državni svet

Demokracija

- prenos izvrševanja dela suverenih pravic na mednarodne organizacije, ki temeljijo na spoštovanju demokracije 3a

- Slovenija je demokratična republika 1
- Diplomatski predstavnik glej tudi veleposlanik
 - predsednik republike sprejema poverilna pisma tujih diplomatskih predstavnikov 107
- Domneva nedolžnosti 27, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine, kazenski postopek
- Domovina 5
- Druga samouprava 145, glej tudi samouprava
 - samoupravno združevanje državljanov za uveljavljanje svojih interesov 145
 - samoupravno urejanje posameznih zadev iz državne pristojnosti 145
- Družbene dejavnosti glej tudi druga samouprava
 - samouprava na področju družbenih dejavnosti 145
- Družbeni položaj
 - enakost pred zakonom ne glede na družbeni položaj 14
 - začasna razveljavitev ali omejitev pravic 16
- Družina glej tudi otrok, starši, zakonska zveza in družina
 - člani družin v Sloveniji zaposlenih tujcev 79
 - otroci in mladoletniki brez ustrezne družinske oskrbe 56
 - zakonska zveza in družina 53
- Državljan glej tudi državljanstvo
 - izročitev državljana Slovenije 47
 - obveznost obrambe države 123
 - poslanci državljanov Slovenije 80
 - pravica do glasovanja na referendumu 90, glej tudi zakonodajni referendum

- pravica do socialne varnosti 50
- pravica do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev 44
- pravice državljanov Slovenije 13
- primerno stanovanje 78
- samoupravno združevanje državljanov in samoupravno urejanje zadev, glej tudi druga samouprava, samouprava
- Slovenija je država vseh svojih državljanov 3
- udeležba državljanov pri izvajanju sodne oblasti 128, glej tudi sodstvo
- ustrezna izobrazba 57
- varuh pravic državljanov 159, glej tudi varuh človekovih pravic
- volilna pravica 43
- zakon določa pravice in obveznosti državljanov 87
- za predsednika republike je lahko izvoljen le državljan Republike Slovenije 103, glej tudi predsednik republike

Državljanstvo glej tudi državljan

- določanje pravic in obveznosti državljanov 87
- državljan, ki imajo volilno pravico 90
- državljanstvo Slovenije ureja zakon 12
- izobrazba in šolanje 57
- izročitev 47
- obramba države je za državljane obvezna 123
- posebne pravice in ugodnosti Slovencev brez slovenskega državljanstva 5

- poslanci državljanov 80
- pravica do socialne varnosti 59
- pravice, ki jih imajo po ustavi ali po zakonu samo državljani Slovenije 13
- primerno stanovanje 78
- samoupravno združevanje in urejanje zadev 145
- Slovenci brez slovenskega državljanstva 5
- Slovenija je država vseh svojih državljanek in državljanov 3
- sodelovanje pri upravljanjih javnih zadev 44
- udeležba državljanov pri izvajanju sodne oblasti 128
- varuh pravic državljanov 159
- volilna pravica 43
- zakon, ki ureja državljanstvo 12

Državna uprava glej uprava

Državna ureditev 80-137

- državni svet 96-101, glej tudi državni svet
- državni zbor 80-95, glej tudi državni zbor
- državno tožilstvo 135-136, glej tudi državno tožilstvo
- obramba države 123-124, glej tudi obramba države
- odvetništvo in notariat 137, glej tudi odvetništvo in notariat
- predsednik republike 102-109, glej tudi predsednik republike
- sodstvo 125-134, glej tudi sodstvo
- uprava 120-122, glej tudi uprava
- vlada 110-119, glej tudi vlada

Državni organ

- enako varstvo pravic v postopku pred drugimi državnimi organi 22
- izvajanje nadzora nad primernostjo, strokovnostjo in zakonitostjo dela organov lokalne skupnosti 140, 144
- povračilo škode v zvezi z opravljanjem službe ali kakšne druge dejavnosti državnega organa 26
- pravica do pravnega sredstva proti odločbam drugih državnih organov²⁵
- pravica do uporabe svojega jezika in pisave v postopku pred drugimi državnimi organi 62, glej tudi uradni jezik
- varuh pravic državljanov 159

Državni svet 96-101, glej tudi imuniteta, parlamentarna preiskava, ponovno odločanje o zakonu, zakonodajni referendum

- čas trajanja mandata 96
- nezdružljivost funkcije in imuniteta 100
- odločanje 99
- poslovnik 101
- potrebna večina za sprejem zahteve za razpis referenduma 99
- predlagatelj zakona 88
- pristojnosti 97
- sestava 96
- volitve 98
- zakon ureja organizacijo državnega sveta 96
- zakonska iniciativa 88

Državni tožilec 135, glej tudi državno tožilstvo

Državni uradni list 154, glej tudi ustavnost in zakonistost

Državni zbor 80-95

- imenovanje članov računskega sodišča 151, glej tudi računsko sodišče
- imenovanje guvernerja centralne banke 152, glej tudi centralna banka
- imenovanje ministrov 112, glej tudi vlada
- imuniteta sodnika 134, glej tudi imuniteta
- interpelacija 118, glej tudi interpelacija
- izredna seja državnega zbora 85
- izvolitev predsednika državnega zbora 84, glej tudi predsednik državnega zbora
- mandatna doba državnega zbora 81
- mnenje predsednika republike o posameznem vprašanju na zahtevo državnega zbora 107, glej tudi predsednik republike
- mnenje ustavnega sodišča v postopku ratifikacije mednarodne pogodbe na zahtevo tretjine poslancev 160, glej tudi ratifikacija, ustavno sodišče
- nagrajevanje poslancev 95
- navodila 82
- neposredno zastopanje narodnih skupnosti v državnem zboru 64
- nezaupnica vladi 116, glej tudi nezaupnica vladi
- nezdržljivost funkcije poslanca 82
- obtožba predsednika republike pred ustavnim sodiščem 109, glej tudi predsednik republike

- obtožba zoper predsednika vlade in ministre 119, glej tudi obtožba predsednika vlade in ministrov
- odgovornost centralne banke 152, glej tudi centralna banka
- odgovornost vlade in posameznih ministrov državnemu zboru 110, glej tudi vlada
- odločanje 86
- parlamentarna preiskava 93, glej tudi parlamentarna preiskava
- ponovno odločanje o zakonu 91, glej tudi ponovno odločanje o zakonu
- poslanci 82
- poslanska imuniteta 83, glej tudi poslanska imuniteta
- poslovnik državnega zbora 94, glej tudi poslovnik državnega zbora
- potrditev poslanskih mandatov 82
- predlog za presojo skladnosti mednarodne pogodbe z ustavo 160, glej tudi ustavno sodišče
- predlog za začetek postopka za spremembo ustave 168
- predsednik državnega zbora 84
- predsednik republike mora državnemu zboru predložiti uredbo z zakonsko močjo 108, glej tudi predsednik republike
- prisega predsednika republike 104, glej tudi predsednik republike
- prisega vlade, glej tudi vlada
- razglasitev zakona 91, glej tudi razglasitev zakona
- razpis volitev v državni zbor 81, 107, glej tudi predsednik republike

- razpustitev državnega zbora 81, glej tudi razpustitev državnega zbora
- redna seja državnega zbora 84
- sestava in volitve 80
- sklepčnost državnega zbora 86
- spor o pristojnostih med državnim zborom, predsednikom republike in vlado 160
- poslanec italijanske in madžarske narodne skupnosti 80, glej tudi narodna skupnost
- tajno glasovanje 80
- večina, potrebna za odločanje 3a, 80, 84, 86, 94, 98, 111, 124, 168
- vojno in izredno stanje 92, glej tudi vojno in izredno stanje
- volilni prag za vstop v državni zbor 80
- volitve članov sodnega sveta 131, glej tudi sodstvo
- volitve sodnikov 130, glej tudi sodstvo
- volitve sodnikov ustavnega sodišča, glej tudi ustavno sodišče
- zakon, ki ureja razmerja med državnim zborom in vlado v postopkih sprejemanja pravnih aktov in odločitev v mednarodnih organizacijah 3a
- zakon, ki ureja volilni sistem 80
- zakon o obrambi države 124, glej tudi obramba države
- zakonodajni postopek 89
- zakonodajni referendum 90, glej tudi zakonodajni referendum
- zakonska iniciativa 88, glej tudi zakonska iniciativa

- zakonska pristojnost državnega zbora 87
- zasedanja državnega zbora 85
- zaupnica vladi 117, glej tudi zaupnica vladi

Državno tožilstvo glej tudi notariat, odvetništvo, sodstvo

- državni tožilec 135
- nezdržljivost funkcije 136
- zakon 135
- zastopanje kazenske obtožbe 135

E

Enakopravnost glej tudi enakost

- dostopnost delovnih mest pod enakimi pogoji 49
- enakopravnost verskih skupnosti 7
- enakopravnost v kazenskem postopku 29
- enakopravnost zakoncev 53
- prepoved spodbujanja k neenakopravnosti 63
- začasna razveljavitev in omejitev pravic 16

Enako varstvo pravic 22, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

Enakost pred zakonom 14, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

F

Finance glej javne finance

Financiranje glej tudi javne finance

- financiranje državnih univerz in državnih visokih šol 58

- financiranje izobraževanja in usposabljanja invalidov 52
- financiranje osnovnošolskega izobraževanja 57

Funkcionar glej tudi uprava

- imenovanje državnih funkcionarjev 107, glej tudi predsednik republike
- zakon ureja način imenovanja funkcionarjev uprave 120

G

Glavno mesto 10

Gmotno stanje

- enakost pred zakonom ne glede na gmotno stanje 14
- začasna razveljavitev in omejitev pravic 16

Gorsko in hribovito območje 71, glej tudi kmet

Gospodarska in socialna razmerja 66-79

- javno dobro in naravna bogastva 70
- lastnina 67
- lastninska pravica tujcev 68
- podjetništvo 74
- pravica do stavke 77
- primerno stanovanje 78
- razlastitev 69
- sindikalna svoboda 76
- soodločanje 75
- varovanje naravne in kulturne dediščine 73
- varstvo dela 66

- varstvo zemljišč 71
- v Sloveniji zaposleni tujci
- zdravo življenjsko okolje 72

Gospodarska pobuda 74

Govor

- svoboda izražanja 39

Grb 6

H

Himna 6

I

Imenovanje ministrov 112, glej tudi državni zbor, vlada

Imuniteta

- imuniteta člana državnega sveta 100
- imuniteta sodnika 134
- imuniteta sodnika ustavnega sodišča 167
- poslanska imuniteta 83

Informacija javnega značaja 39

Interpelacija 118, glej tudi vlada

- najmanj deset poslancev 118
- nezaupnica vladi ali posameznemu ministru 118

Invalidi

- obvezno invalidsko, zdravstveno, pokojninsko in drugo socialno zavarovanje 50
- otroci z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju 52
- pravice invalidov 52

Italijanščina 11, glej tudi uradni jezik

Italijanska narodna skupnost glej tudi madžarska narodna skupnost

- varovanje in zagotavljanje pravic avtohtone italijanske narodne skupnosti⁵
- uradnik jezik 11
- posebne pravice avtohtone italijanske narodne skupnosti 64
- poslanec italijanske narodne skupnosti 80

Izobrazba in šolanje

- avtonomnost univerze in drugih visokih šol 58
- enakost pred zakonom ne glede na izobrazbo 14
- izobraževanje je svobodno 57
- obvezno osnovnošolsko izobraževanje 57
- posebne pravice avtohtone italijanske in madžarska narodne skupnosti 64
- pravica in dolžnost staršev izobraževati in vzgajati svoje otroke 54
- pravice invalidov 52
- začasna razveljavitev in omejitev pravic 16

Izražanje glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

- pravica dobiti informacijo javnega značaja 39
- svoboda izražanja 39

Izredno sodišče 126, glej tudi sodstvo

Izredno stanje glej vojno in izredno stanje

Izročitev tuji državi 47

Izseljenci 5

Izumiteljska dejavnost 60, glej tudi avtorska in druge pravice

Izvršilna oblast glej tudi uprava

- načelo delitve oblasti 2

J

Javna korist

- omejitev pravice do stavke zaradi javne koristi 77
- povratna veljava pravnega akta zaradi javne koristi 155
- prepoved izvajanja gospodarske dejavnosti v nasprotju z javno koristjo 74

Javna poraba 150, glej tudi javne finance, računsko sodišče

Javna služba

- notariat 137
- pravica do uporabe svojega jezika in pisave v postopkih pred organi, ki opravljajo javno službo 62

Javna varnost glej tudi kazenski postopek

- odreditev pripora zaradi varnosti ljudi 20
- omejitev pravice do zbiranja in združevanja zaradi javne varnosti 42

Javne finance 146-153

- carine 147
- centralna banka 152, glej tudi centralna banka
- davki 147
- financiranje države in lokalnih skupnosti 146
- imenovanje članov računskega sodišča 151
- krediti v breme države 149
- poroštvo države za kredite 149

- premoženjske bilance 146
- proračun 148
- računsko sodišče 150, glej tudi računsko sodišče
- začasno financiranje 148

Javni natečaj glej tudi uprava

- zaposlitev v upravni službi na podlagi javnega natečaja 122

Javni red

- omejitev svobode gibanja za zavarovanje javnega reda 32

Javno dobro 70, glej tudi gospodarska in socialna razmerja, naravno bogastvo

- pridobitev pravice uporabe 70

Javno pooblastilo 126, glej tudi uprava

Javnost

- izpovedovanje vere in drugih opredelitev v zasebnem in javnem življenju 41
- javnost sodnih obravnav 24
- javnost sojenja 24
- pravica do mirnega zbiranja in do javnih zborovanj 42
- preiskava o zadevah javnega pomena 93, 97, glej tudi državni svet, državni zbor, preiskava
- sodelovanje pri upravljanju javnih zadev 44
- svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja 39
- svoboda vesti 41

- zaposlitev v upravnih službah na podlagi javnega natečaja 122, glej tudi uprava

Jezik glej tudi uradni jezik

- enakost pred zakonom ne glede na jezik 14
- pravica do uporabe svojega jezika in pisave 62
- takojšnje obvestilo o razlogih za odvzem prostosti v materinem jeziku ali jeziku, ki ga razume 19, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine
- uporaba svojega jezika 61
- začasna razveljavitev in omejitev pravic 16

K

Kazenski postopek glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine, državno tožilstvo, imuniteta, sodnik, sodstvo, ustavno sodišče

- domneva nedolžnosti 27
- enako varstvo pravic 22
- enakost pred zakonom 14
- imuniteta sodnika 134
- imuniteta sodnikov ustavnega sodišča 167
- izročitev 47
- javnost sojenja 24
- načelo zakonitosti v kazenskem pravu 28
- naklepno kaznivo dejanje z zlorabo sodne funkcije 132
- nedotakljivost človekovega življenja 17
- neupoštevanje varstva tajnosti pisem in drugih občil 37
- obtožnica 20

- odreditev in trajanje pripora 20
- odvzem prostosti 19
- omejitev svobode gibanja 32
- podaljšanje pripora 20
- pravica do pravnega sredstva 25
- pravica do rehabilitacije in odškodnine 30
- pravica do sodnega varstva 23
- pravna jamstva v kazenskem postopku 29
- predčasna razrešitev ustavnega sodnika, če je kaznovan z odvzemom prostosti 164
- prepoved izsiljevanja priznanj in izjav 21
- prepoved mučenja 18
- prepoved nasilja nad osebami, ki jim je prostost omejena 21
- prepoved ponovnega sojenja o isti stvari 31
- pribežališče 48
- smrtna kazen 17
- varstvo človekove osebnosti in dostojanstva 21
- varstvo osebne svobode 19
- varstvo tajnosti pisem in drugih občil 37
- vstop v tuje stanovanje in preiskava 36

Kazensko pravo glej kazenski postopek

Kaznivo dejanje glej človekove pravice in temeljne svoboščine, kazenski postopek

Kmet

- posebno varstvo kmetijskih zemljišč 71
- predstavnik kmetov v državnem svetu 96

Kmetijsko zemljišče 71

Konkurenca glej tudi podjetništvo

- prepoved nelojalne konkurence in omejevanje konkurence 74

Kredit v breme države 149, glej tudi javne finance

Kulturna dediščina

- gospodarski, kulturni in socialni napredek prebivalstva na gorskih in hribovitih območjih 71
- izražanje kulture 61
- ohranjanje 5
- posebne pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti 64
- skladen civilizacijski in kulturni razvoj Slovenije 5
- varovanje naravne in kulturne dediščine 73

L

Lastnina, glej tudi gospodarska in socialna razmerja

- gospodarska, socialna in ekološka funkcija lastnine 67
- lastninska pravica tujcev 68
- način in pogoji dedovanja 67
- način pridobivanja in uživanja lastnine 67
- pravica do zasebne lastnine in dedovanja 33
- razlastitev 69

Lastninska pravica tujcev 68, glej tudi gospodarska in socialna razmerja, lastnina

Listina o ratifikaciji 107, glej tudi predsednik republike

Ljudstvo

- oblast ljudstva v Sloveniji 2
- poslanci so predstavniki vsega ljudstva 82

Lokalna samouprava 138-144

- davki lokalnih skupnosti 147, glej tudi javne finance
- delovno področje samoupravnih lokalnih skupnosti 140
- dohodki občine 142
- druge lokalne skupnosti 138
- enako varstvo pravic v postopku pred organi lokalnih skupnosti 22
- financiranje lokalnih skupnosti 146, glej tudi javne finance
- mestna občina 141
- mesto 141
- nadzor državnih organov 144
- nezdržljivost funkcije sodnika s funkcijami v organih lokalne samouprave 133,
- nezdržljivost funkcije tožilca s funkcijami v organih lokalne samouprave 136
- nezdržljivost funkcije ustavnega sodnika s funkcijami v organih lokalne samouprave 166
- občina 139
- območje občine 139
- odločanje ustavnega sodišča o skladnosti predpisov lokalnih skupnosti z ustavo in z zakoni 160, glej tudi ustavno sodišče

- odločanje ustavnega sodišča o sporu glede pristojnosti med državo in lokalnimi skupnostmi, in med samimi lokalnimi skupnostmi 160, glej tudi ustavno sodišče
- opravljanje nalog mestne občine iz državne pristojnosti 141
- pravica do povračila škode v zvezi z opravljanjem službe organa lokalne skupnosti 26
- pravica do pravnega sredstva proti odločbam organov lokalnih skupnosti 25
- prenos nalog iz državne pristojnosti 140
- proračun lokalnih skupnosti 148, glej tudi javne finance
- referendum za ustanovitev občine 139
- skrb lokalnih skupnosti za ohranjanje naravne in kulturne dediščine 73
- pokrajina 143
- upravni spor 157
- uresničevanje lokalne samouprave 138
- usklajenost pravnih aktov lokalnih skupnosti 153
- ustanovitev občine 139
- varuh človekovih pravic in temeljnih svoboščin 159
- veljavnost predpisov lokalnih skupnosti in njihovo objavljanje 154
- v Sloveniji je zagotovljena lokalna samouprava 9
- zastopnost narodnih skupnosti v predstavniških organih lokalne samouprave 64
- zastopstvo lokalnih interesov v državnem svetu 96, glej tudi državni svet

M

Madžarščina 11, glej tudi uradni jezik

Madžarska narodna skupnost glej tudi italijanska narodna skupnost

- varovanje in zagotavljanje pravic avtohtone madžarske narodne skupnosti 5
- uradni jezik 11
- posebne pravice avtohtone madžarske narodne skupnosti 64
- poslanec madžarske narodne skupnosti 80

Mandatna doba državnega zbora 81, glej tudi državni zbor, predsednik republike, vojno in izredno stanje

- iztek mandatne dobe med vojno ali v času trajanja izrednega stanja 81
- konec mandatne dobe 81
- razpis volitev v državni zbor 81
- trajanje mandatne dobe 81

Materin jezik 19, glej tudi kazenski postopek

Materinstvo glej tudi zakonska zveza in družina

- varstvo materinstva 53

Medicinski ali drugi znanstveni poskusi

- prepoved medicinskih ali drugih znanstvenih poskusov na človeku 18
- prepoved mučenja 18

Mednarodna organizacija glej tudi mednarodna pogodba, mednarodno pravo

- prenos izvrševanja dela suverenih pravic na mednarodne organizacije 3a

Mednarodna pogodba glej tudi ustavno sodišče

- lastninska pravica tujcev na nepremičninah pod pogoji, ki jih določa mednarodna pogodba 68
- obveznost izročitve državljana Slovenije iz mednarodne pogodbe 47
- odločanje ustavnega sodišča o skladnosti zakonov in drugih predpisov z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami in s splošnimi načeli mednarodnega prava 160
- pravice tujcev v skladu z mednarodnimi pogodbami 13
- prenos izvrševanja dela suverenih pravic na mednarodne organizacije 3a
- pristojnosti ustavnega sodišča 160
- ratifikacija mednarodne pogodbe 86
- skladnost zakonov in drugih predpisov s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami 8, 153

Mednarodno pravo glej tudi ustavno sodišče

- načelo skladnosti zakonov in drugih predpisov s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami 8, 153
- odločanje ustavnega sodišča o skladnosti zakonov in drugih predpisov z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami in s splošnimi načeli mednarodnega prava 160

Mestna občina glej tudi občina

- naloge 141
- status 141

Minister glej vlada

Ministrstvo glej uprava, vlada

- ministrstvo neposredno opravlja naloge uprave 121

Mladoletnik glej otrok, zakonska zveza in družina

Mučenje

- prepoved 18

N

Načelo

- načelo delitve oblasti 3
- načelo demokracije 1, 3
- načelo ločitve države in verskih skupnosti 7
- načelo lokalne samouprave 9, 138-144
- načelo ozemeljske enotnosti in nedeljivosti 4
- načelo pravne države 2, 3a, 8
- načelo socialne države 2
- načelo sorazmernega predstavnštva 80
- pravice tujcev 13
- skladnost z mednarodnim pravom 8, 153, 160
- uradni jezik 11
- varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin 5
- varovanje in zagotavljanje pravic avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti 5

Nagrajevanje poslancev 95

Nalezljiva bolezen

- omejitev pravice do zbiranja in združevanja zaradi varstva pred širjenjem nalezljivih bolezni 42

- omejitev svobode gibanja zaradi preprečitve širjenja nalezljivih bolezni 32

Naravna dediščina 5, 73

Naravno bogastvo 70, glej tudi gospodarska in socialna razmerja, javno dobro dediščina

- ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine 5
- pogoji, pod katerimi se lahko izkoriščajo naravna bogastva 70
- pogoji za izkoriščanje naravnih bogastev s strani tujih oseb 70
- varovanje naravne in kulturne dediščine 73

Narod

- enakost pred zakonom ne glede na narodnost 14
- izražanje narodne pripadnosti 61
- pravica slovenskega naroda do samoodločbe 3
- protiustavnost spodbujanja k narodni neenakopravnosti ter razpihovanja narodnega sovraštva in nestrpnosti 63
- slovenska narodna zastava 6
- slovenski narod, narodna samobitnost - preambula
- varovanje in zagotavljanje pravic avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti 5
- začasna razveljavitev in omejitev pravic 16

Narodna pripadnost 61, glej tudi italijanska narodna skupnost, madžarska narodna skupnost, narod

Narodna manjšina glej avtohtona slovenska narodna manjšina v sosednjih državah 5

Nasilje

- prepoved nasilja nad osebami, ki jim je omejena prostost 21
- prepoved spodbujanja k nasilju 63

Nedotakljivost glej tudi človekove pravice in temeljne svobode, tajnost

- nedotakljivost človekovega življenja 17
- nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti, njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic 35
- nedotakljivost stanovanja 36

Neenakopravnost glej enakopravnost

Negospodarska dejavnost glej tudi državni svet

- predstavnik v državnem svetu 96

Nelojalna konkurenca 74

Neodvisnost glej tudi odvetništvo, notariat, sodnik, sodstvo, računsko sodišče

- neodvisno sodišče 23
- neodvisnost računskega sodišča 150
- neodvisnost sodnikov 125
- odvetništvo kot neodvisna služba 137
- samostojnost in neodvisnost Republike Slovenije - preambula

Nepremičnina glej tudi javno dobro, lastnina, razlastitev, tujci, zemljišče

- lastnina pravica tujcev 68
- razlastitev 69

Nestrpnost

- prepoved spodbujanja k nestrpnosti 63

Nezaupnica vladi 116, 117, glej tudi interpelacija, vlada, zaupnica vladi

- izvolitev novega predsednika vlade 116
- nezaupnica po razpravi o interpelaciji 118
- vojno ali izredno stanje 116

Nezdružljivost

- nezdružljivost funkcije člana državnega sveta 100
- nezdružljivost funkcije državnega tožilca 136
- nezdružljivost funkcije poslanca 82
- nezdružljivost funkcije predsednika republike 105
- nezdružljivost funkcije sodnika ustavnega sodišča 166
- nezdružljivost sodniške funkcije 133

Nosilec javnih pooblastil 22

- enako varstvo pravic v postopku pred nosilci javnih pooblastil
- pravica do povračila škode v zvezi z opravljanjem službe nosilca javnih pooblastil 26
- pravica do pravnega sredstva proti odločbam nosilcev javnih pooblastil 25

Notariat

- javna služba 137

O

Občina glej tudi lokalna samouprava, mestna občina

- delovno področje 140
- dohodki občine 142
- mestna občina 141

- povezovanje v širše samoupravne lokalne skupnosti 143
- pristojnost 140
- uresničevanje lokalne samouprave v občinah 138

Obdolženec glej kazenski postopek

Objava

- neposredna uporaba objavljenih mednarodnih pogodb 8, glej tudi mednarodna pogodba
- pravica do popravka in odgovora 40
- veljavnost predpisov in njihovo objavljanje 154, glej tudi ustavnost in zakonitost

Oblast

- načelo delitve oblasti 2
- udeležba državljanov pri izvajanju sodne oblasti 128
- v Sloveniji ima oblast ljudstvo 2

Obramba države 123-124

- dolžnost sodelovanja pri obrambi države 123
- mirovna politika ter kultura miru in nenasilja 124
- nadzor državnega zbora nad izvajanjem obrambe 124
- obramba države 124
- odločitev državnega zbora o uporabi obrambnih sil 92
- omejitev svobode gibanja, če to zahtevajo interesi obrambe države 32
- prepoved članstva poklicnih pripadnikov obrambnih sil in policije v političnih strankah 42
- sodelovanje pri obrambi države na drug način 123
- vrhovni poveljnik obrambnih sil 102

- vstop Slovenije v obrambno zvezo 3a
- zakon o obrambi 124
- Obrtnik glej tudi državni svet
 - predstavniki obrtnikov v državnem svetu 96
- Obtožba glej tudi kazenski postopek
 - obtožba zoper predsednika republike 109
 - obtožba zoper predsednika vlade in ministre 119
- Obtožba zoper predsednika vlade in ministre
- Očetovstvo glej tudi materinstvo, zakonska zveza in družina
 - varstvo očetovstva 53
- Odlikovanje 107, glej tudi predsednik republike
- Odškodnina 30, glej tudi rehabilitacija in odškodnina
- Odvetništvo
 - članstvo odvetnikov v sodnem svetu 131
 - del pravosodja 137
- Omejitev in razveljavitev pravic 16, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine
- Organ glej državni organ
- Oseba brez državljanstva glej tujci
- Osebnostna svoboda 19
- Osebnostna okolščina
 - enakost pred zakonom ne glede na okoliščine 14
 - začasna razveljavitev in omejitev pravic 16
- Osebnostni podatek
 - prepoved uporabe osebnih podatkov v nasprotju z namenom njihovega zbiranja 38

- seznanitev z osebnimi podatki 38
- sodno varstvo ob zlorabi osebnih podatkov 38
- varstvo osebnih podatkov 38
- zbiranje, obdelovanje, namen uporabe, nadzor in varstvo tajnosti določa zakon 38

Osebnostno dostojanstvo glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine, kazenski postopek

- pravica do osebnega dostojanstva in varnosti 34
- varstvo človekove osebnosti in dostojanstva 21
- varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravi 35

Osebnostne pravice 35, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine, osebno dostojanstvo

Osnovnošolsko izobraževanje 57

Otrok glej tudi straši, zakonska zveza in družina

- otroci in mladoletniki brez staršev 56
- pravice in dolžnosti staršev 54
- pravice otrok 56
- svobodno odločanje o rojstvih otrok 55
- varstvo družine, materinstva, očetovstva, otrok in mladine 53
- verska in moralna vzgoja otrok 41

Ozemlje države

- obramba nedotakljivosti in celovitosti državnega ozemlja 124, glej tudi obramba
- ozemeljska enotnost in nedeljivost Slovenije 4
- varovanje temeljnih človekovih pravic in temeljnih svoboščin na ozemlju države 5

P

Parlamentarna preiskava

- državni zbor lahko odredi parlamentarno preiskavo 93
- državni zbor mora odrediti parlamentarno preiskavo 83
- komisija 93
- vsebina parlamentarne preiskave 93

Peticija glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

- pravica do peticije 45

Pisava

- pravica do uporabe svojega jezika in pisave 62
- uporaba svojega jezika in pisave 61

Pobuda glej tudi peticija

- pravica do vlaganja pobud splošnega pomena 45

Podjetništvo 75, glej tudi gospodarska in socialna razmerja

- gospodarska pobuda in prepoved nelojalne konkurence 74
- javna korist 74
- prepoved dejanj nelojalne konkurence in dejanj, ki omejujejo nelojalno konkurenco 74
- svobodna gospodarska pobuda 74
- pogoji za ustanavljanje gospodarskih organizacij 74

Podzakonski predpis glej ustava, ustavnost in zakonitost, zakon

Pokojninsko, zdravstveno, invalidsko in drugo socialno zavarovanje 50

Pokrajina 143, glej tudi lokalna samouprava

Policija

- prepoved članstva v politični stranki za poklicne pripadnike policije 42

Politika

- mirovna politika ter kultura miru in nenasilja 124

Politična stranka

- nezdržljivost funkcije državnega tožilca v organih političnih strank 136
- nezdržljivost funkcije sodnika ustavnega sodišča v organih političnih strank 166
- nezdržljivost sodniške funkcije v organih političnih strank 133
- odločanje ustavnega sodišča o protiustavnosti aktov in delovanja političnih strank 160, glej tudi ustavno sodišče
- prepoved članstva v politični stranki za poklicne pripadnike policije 42

Politična usmeritev

- enotnost politične in upravne usmeritve vlade 114

Politično prepričanje

- enakost pred zakonom ne glede na politično prepričanje 14
- začasna razveljavitev in omejitev pravic 16

Pomilostitev 107, glej tudi predsednik republike

Ponovno odločanje o zakonu 91, 97, glej tudi državni svet, državni zbor

Ponovno sojenje o isti stvari 31, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine, kazenski postopek

Popravek in odgovor 40

- pravica do odgovora na objavljeno informacijo 40
- pravica do popravka objavljenega obvestila 40

Poroštvo 149, glej tudi javne finance

Poslanec 82, glej tudi državni zbor, poslanec narodne skupnosti, poslanska imunitete, ustavno sodišče

- potrditev poslanskih mandatov 82
- predstavnik vsega ljudstva 82
- vezanost na navodila 82
- zakon o poslancih 82
- zakonska iniciativa 88

Poslanec italijanske narodne skupnosti 64, 80, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine, državni zbor

Poslanec madžarske narodne skupnosti 64, 80, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine, državni zbor

Poslanec narodne skupnosti 64, 80, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine, državni zbor

Poslanik 107, glej tudi predsednik republike

Poslanska imuniteta 83, glej tudi državni zbor, poslanci

- kazenska odgovornost za mnenje ali glas na seji državnega zbora ali njegovih delovnih teles 83
- pripor 83
- priznanje imunitete poslancu, ki se nanjo ni skliceval ali je bil zaloten pri kaznivem dejanju, za katero je predpisana kazen zapora nad pet let 83
- začetek kazenskega postopka 83

Poslovnik državnega sveta 101, glej tudi državni svet

Poslovnik državnega zbora 94, glej tudi državni zbor

Postopek za spremembo ustave 168-171

- akt o sprejemu ustave 169
- odločitev državnega zbora o predlogu 168
- potrditev spremembe ustave na referendumu 170
- predlagatelj začetka postopka za spremembo ustave 168
- predlog za začetek postopka 168
- razglasitev spremembe ustave 171
- sprejem spremembe ustave na referendumu 170
- začetek veljavnosti spremembe ustave 171
- zahteva za potrditev spremembe ustave na referendumu 170

Povratna veljava pravnih aktov glej tudi ustavnost in zakonitost

- prepoved povratne veljave pravnih aktov 155

Pravica glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

- določanje pravic z zakonom 87
- enako varstvo pravic 22
- lastninska pravica tujcev 68
- nedopustnost omejitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin 15
- odvzem lastninske pravice na nepremičnini 69
- posebna pravica uporabe na javnem dobru 70
- posebne pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti 64
- posebne pravice in ugodnosti Slovencev brez slovenskega državljanstva 5

- posebne pravice romske skupnosti 65
- posebne pravice v Sloveniji zaposlenih tujcev 79
- pravica do glasovanja na referendumu 90
- pravica do izražanja narodne pripadnosti 61
- pravica do odprave posledic krepitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin 15
- pravica do osebnega dostojanstva in varnosti 34
- pravica do peticije 45
- pravica do popravka in odgovora 40
- pravica do povračila škode 26
- pravica do pravnega sredstva 25
- pravica do prostega gibanja 32
- pravica do rehabilitacije in odškodnine 30
- pravica do socialne varnosti 50
- pravica do samoodločbe 3
- pravica do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev 44
- pravica do sodnega varstva 23
- pravica do stavke 77
- pravica do ugovora vesti 46
- pravica do uporabe svojega jezika in pisave 62
- pravica do zasebne lastnine in dedovanja 33
- pravica do zbiranja in združevanja 42
- pravica do zdravega življenjskega okolja 72
- pravica do zdravstvenega varstva 51
- pravica pribežališča 48
- pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti 5

- pravice invalidov 52
- pravice in dolžnosti staršev 54
- pravice iz ustvarjalnosti 60
- pravice otrok 56
- pravice tujcev 13
- pravice v kazenskem postopku 29
- prenos izvrševanja dela suverenih pravic na mednarodno organizacijo 3a
- sodno varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin 15
- sodno varstvo proti odločitvam in dejanjem državnih organov in nosilcev javnih pooblastil 120
- učinek zakona za nazaj 155
- upravni spor 157
- uresničevanje in omejevanje pravic 15
- varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravic 35
- varuh človekovih pravic in temeljnih svoboščin 159
- volilna pravica 43
- začasna razveljavitev ali omejitev pravic 16, glej tudi vojno in izredno stanje
- zagotovljenost enakih človekovih pravic in temeljnih svoboščin 14

Pravica do stavke 77, glej tudi gospodarska in socialna razmerja

- omejitev pravice 77
- pravica 77

Pravna država glej tudi kazenski postopek, sodno varstvo, ustavnost in zakonitost

- enako varstvo pravic 22
- enakost pred zakonom 14
- mednarodna organizacija, ki temelji na spoštovanju načel pravne države 3a
- načelo zakonitosti v kazenskem pravu 28
- pravica do pravnega sredstva 25
- pravica do sodnega varstva 23
- pravna jamstva v kazenskem postopku 29
- prepoved ponovnega sojenja o isti stvari 31
- ustavnost in zakonitost 153-159

Pravni akt glej tudi ustavnost in zakonitost, zakon

- usklajenost pravnih aktov 153
- prepoved povratne veljave pravnih aktov 155

Pravni strokovnjak 163, glej tudi ustavno sodišče

Pravno sredstvo glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine, sodstvo

- odločanje Vrhovnega sodišča o rednih in izrednih pravnih sredstvih 127
- pravica do pravnega sredstva 25

Pravnomočnost glej tudi kazenski postopek

- domneva nedolžnosti 27
- prepoved ponovnega sojenja o isti stvari 31
- s pravnomočno sodbo ugotovljena krivda 27

Pravosodje glej sodstvo

Prebivališče

- pravica svobodne izbire prebivališča 32

Predlagatelj zakona 88, 97, glej tudi državni svet, državni zbor, vlada, zakonska iniciativa

- državni svet 97
- poslanec 88
- pet tisoč volilcev 88
- vlada 88

Predpis glej zakon

Predsednik državnega zbora 84, glej tudi državni zbor

- nadomeščanje predsednika republike 106, glej tudi predsednik republike
- sklicevanje sej državnega zbora 85
- razpis volitev predsednika republike 103, glej tudi predsednik republike
- volitve predsednika državnega zbora 84

Predstavnik delodajalcev 96, glej tudi državni svet

Predstavnik delojemalcev 96, glej tudi državni svet

Predstavnik kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev 96, glej tudi državni svet

Predstavnik lokalnih interesov 96, glej tudi državni svet

Predstavnik negospodarskih dejavnosti 96, glej tudi državni svet

Predsednik republike 102-109, glej tudi državni zbor, sodni svet, sodstvo, ustavno sodišče, vlada

- čas trajanja mandata 103
- funkcija predsednika republike 102
- nadomeščanje 106
- nezdržljivost funkcije 105

- obtožba pred ustavnim sodiščem 109
- odgovornost 109
- odvzem funkcije 109
- predlog za izvolitev sodnika ustavnega sodišča 163
- predlog za pet članov sodnega sveta 131
- predlog za presojo skladnosti mednarodne pogodbe z ustavo 160
- predložitev kandidata za predsednika vlade 111
- predsednik republike razpiše volitve v državni zbor 81
- prisega 104
- pristojnosti 107
- razglasitev vojnega ali izrednega stanja 92
- razglasitev zakone 91
- razpustitev državnega zbora in razpis novih volitev 117
- sklic izredne seje državnega zbora na zahtevo predsednika republike 85
- spor o pristojnostih med državnim zborom, predsednikom republike in vlado 160
- uredba z zakonsko močjo 108
- volitve 103
- vrhovni poveljnik obrambnih sil 102
- začasno neopravljanje funkcije 109

Predsednik ustavnega sodišča 163, glej tudi ustavno sodišče

Predsednik vlade glej tudi državni zbor, predsednik republike, vlada

- posvetovanje predsednika republike z vodji poslanskih skupin o predlogu za kandidata za predsednika vlade 111

- ponovne volitve 111
- predlog za kandidata 111
- razpustitev državnega zbora in razpis novih volitev 111
- tajno glasovanje 111
- več predlogov za kandidata za predsednika republike 111
- volitve 111

Preiskava glej tudi državni zbor, kazenski postopek, parlamentarna preiskava

- preiskava stanovanja 36
- parlamentarna preiskava 93, 97

Premoženjska bilanca 146, glej tudi javne finance

Prenos izvrševanja dela suverenih pravic 3a

Prepoved

- prepoved ponovnega sojenja o isti stvari 31, glej tudi kazenski postopek
- prepoved povratne veljave pravnih aktov 155, glej tudi ustavnost in zakonitost
- prepoved prisilnega dela 49
- prepoved spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti ter k nasilju in vojni 63

Pribežališče 48

- pravica pribežališča za tuje državljane in osebe brez državljanstva 48

Primerno stanovanje 78, glej tudi gospodarska in socialna razmerja

Pripor, kazenski postopek

- odreditev in trajanje pripora 20

Prisega glej tudi predsednik republike, vlada

- opravljanje tekočih poslov do prisega nove vlade 116
- prisega predsednika republike 104
- prisega vlade 113

Prisilno delo 49

Proračun 148, 150, glej tudi javne finance, računsko sodišče

Prostost

- odvzem prostosi 19, glej tudi kazenski postopek

R

Računsko sodišče glej tudi javne finance

- imenovanje članov računskega sodišča 151, glej tudi državni zbor
- najvišji organ kontrole državnih računov, državnega proračuna in javne porabe 150
- neodvisnost 150
- zakon 150

Rasa

- enakost pred zakonom ne glede na raso 14
- začasna razveljavitev in omejitev pravic 16

Ratifikacija glej tudi mednarodna pogodba

- listina o ratifikaciji 107, glej tudi predsednik republike
- mednarodna pogodba 3a, 68, 86
- neposredna uporaba ratificiranih in objavljenih mednarodnih pogodb 8
- odločanje ustavnega sodišča o skladnosti zakonov z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami 160, glej tudi ustavno sodišče

- razpis referendumu pred ratifikacijo mednarodne pogodbe 3a
- usklajenost pravnih aktov z ratificiranimi mednarodnimi pogodbami 153

Razglasitev zakona 91, 107, glej tudi državni zbor, predsednik republike

Raziskovalna dejavnost

- avtorska in druge pravice 60
- svoboda znanosti in umetnosti 59

Razlastitev 69, glej tudi gospodarska in socialna razmerja, lastnina

Razpustitev državnega zbora 81, glej tudi državni zbor

Referendum

- potrditev spremembe ustave na referendumu 170
- referendum pred ratifikacijo mednarodne pogodbe 3a
- referendum za ugotovitev volje prebivalcev na določenem območju v postopku ustanavljanja občine 139
- zakonodajni referendum 90

Rehabilitacija in odškodnina 30, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine, kazenski postopek

Republika- preambula

- predsednik republike 102-109
- Slovenija je demokratična republika 1

Retroaktivnost

- prepoved povratne veljave pravnih aktov 155, glej tudi ustavnost in zakonitost

Rojstvo

- enakost pred zakonom ne glede na rojstvo 14

- otroci, rojeni zunaj zakonske zveze 54, glej tudi zakonska zveza in družina
- svobodno odločanje o rojstvih otrok 55, glej tudi zakonska zveza in družina
- začasna razveljavitev in omejitve pravic 16

Romska skupnost v Sloveniji 65

S

Samoodločba - preambula

- trajna in neodtujljiva pravica slovenskega naroda do samoodločbe 3

Samostojni poklici 96, glej tudi državni svet

Samostojnost

- lokalne zadeve, ki jih občina lahko ureja samostojnost 140
- odvetništvo kot samostojna in neodvisna služba 138, glej tudi odvetništvo
- samostojno delovanje centralna banka 153
- samostojno odločanje o povezovanju v širše samoupravne lokalne skupnosti 143
- samostojnost in neodvisnost Republike Slovenije - preambula
- samostojnost upravnih organov 120
- samostojnost vlade in posameznih ministrov 110

Samouprava 138-145

- druga samouprava 145
- lokalna samouprava 138-144, glej tudi lokalna samouprava

Sindikalna svoboda 76, glej tudi gospodarska in socialna razmerja

- pravica do stavke 77

Skupščina Republike Slovenije - preambula

- sprejem ustavnega zakona 174

Slovenec

- Slovenci brez slovenskega državljanstva 5

Slovenija

- centralna banka Slovenije 152, glej tudi javne finance
- demokratična republika - preambula, 3.
- država vseh svojih državljanek in državljanov 3
- državljanstvo 12
- glavno mesto 10
- grb 6
- himna 6
- izročitev državljana Slovenije 47
- lokalna samouprava 9, 138-144
- oblast ljudstva 3
- ozemeljsko enotna in nedeljiva država 4
- poslanci državljanov Slovenije 80, glej tudi državni zbor
- pravice državljanov Slovenije 13
- pravice tujcev v Sloveniji 13
- pravna in socialna država 2
- predsednik republike predstavlja Republiko Slovenijo 102, glej tudi predsednik republike

- prenos izvrševanja dela suverenih pravic na mednarodne organizacije 3a
- skladen civilizacijski in kulturni razvoj 5
- skladnost zakonov un drugih predpisov 8
- Slovenci brez slovenskega državljanstva 5
- uradni jezik 11
- v Sloveniji ni smrtne kazni 17
- za predsednika republike je lahko izvoljen državljan Republike Slovenije 103, glej tudi predsednik republike
- zastava 6

Slovenski narod

- pravica do samoodločbe 3
- slovenska narodna manjšina v sosednjih državah, slovenski izseljenci in zdomci 5

Slovenščina 11, glej tudi uradni jezik

Smrtna kazen 17

Socialna država 2

Socialna varnost glej tudi državni svet, gospodarska in socialna razmerja

- državni svet je zastopstvo nosilcev socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov 96
- gospodarska in socialna razmerja 66-79
- obvezno zdravstveno, pokojninsko, invalidsko in drugo socialno zavarovanje 50
- posebno varstvo otrok pred socialnim izkoriščanjem in zlorabljanjem 56

- posebno varstvo vojnih veteranov in žrtev vojnega nasilja 50
- pravica do pokojnine 50
- pravica do socialne varnosti 50

Sodba glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

- javno izrekanje 24

Sodelovanje pri upravljanju javnih zadev 44

Sodni svet

- predsednik sodnega sveta 131
- sestava 131

Sodnik glej tudi sodstvo, ustavno sodišče

- imuniteta sodnika 134
- imuniteta ustavnih sodnikov 167
- izvolitev sodnikov 130, glej tudi državni zbor
- mandat ustavnih sodnikov 165
- neodvisnost sodnikov 125
- nezdržljivost funkcije ustavnega sodnika 166
- nezdržljivost sodniške funkcije 133
- predčasna razrešitev ustavnega sodnika 164
- prenehanje in odvzem sodniške funkcije 132
- sestava ustavnega sodišča 163
- sodni svet 131
- trajnost sodniške funkcije 129
- volitve ustavnih sodnikov 163
- zakoniti sodnik 23, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

Sodstvo glej tudi državno tožilstvo, notariat, odvetništvo

- delitev oblasti 2
- enako varstvo pravic v postopku pred sodiščem 22
- imuniteta sodnika 134
- izvolitev sodnikov 130
- javnost sojenja 24
- naklepno storjeno kaznivo dejanje z zlorabo sodne funkcije 132
- neodvisnost sodnikov 125
- neupoštevanje varstva tajnosti pisem in drugih občil in nedotakljivost človekove zasebnosti na podlagi odločbe sodišča 37
- nezdružljivost sodniške funkcije 133
- odvetništvo kot del pravosodja 137
- pravica do pravnega sredstva 25
- pravica do sodnega varstva 23
- pravica do sodnega varstva ob zlorabi osebnih podatkov 38
- prenehanje in odvzem sodniške funkcije 132
- prepoved ustanavljanja izrednih sodišč 126
- prepoved ustanavljanja vojaških sodišč v mirnem času 126
- sodni svet 131
- sodno varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin 15
- sodno varstvo pravic in zakonitih interesov državljanov in organizacij proti odločitvam in dejanjem upravnih organov in nosilcev javnih pooblastil 120

- starostna meja za izvolitev 129
- starostna meja za upokojitev 129
- trajnost sodniške funkcije 129
- udeležba državljanov pri izvajanju sodne oblasti 128
- upravni spor 157
- ureditev in pristojnosti sodišč 126
- varstvo človekove osebnosti in dostojanstva v kazenskem in pravnem postopku 21
- Vrhovno sodišče 127
- vstop v tuje stanovanje ali v tuje prostore z odločbo sodišča 36

Soodločanje delavcev 75, glej tudi gospodarska in socialna razmerja

Splošni akt 153-155, glej tudi ustavnost in zakonitost

Spol

- enakost pred zakonom ne glede na spol 14
- začasna razveljavitev in omejitev pravic 16

Stanovanje glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

- navzočnost pri preiskavi 36
- nedotakljivost stanovanja 36
- primerno stanovanje 78
- vstop v tuje stanovanje in preiskava brez odločbe sodišča 36
- vstop v tuje stanovanje in preiskava z odločbo sodišča 36

Starši glej tudi zakonska zveza in družina

- pravice in dolžnosti staršev 54

- pravice otrok 56
- svobodno odločanje o rojstvih otrok 55
- varstvo družine, materinstva, očetovstva, otrok in mladine 53
- verska in moralna vzgoja otrok 41

Stavka

- pravica do stavke 77
- sindikalna svoboda 76

Svoboda glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

- svoboda dela 49
- svoboda gibanja 32
- svoboda izražanja 39
- svoboda vesti 41
- svoboda znanosti in umetnosti 59
- svobodna gospodarska pobuda 74
- svobodna uporaba narodnih simbolov 64
- svobodno delovanje verskih skupnosti 7
- svobodno izobraževanje 57
- svobodno izražanje narodne pripadnosti 61
- svobodno odločanje o rojstvih otrok 55
- svobodno ustanavljanje in delovanje sindikatov 76
- svobodno združevanje 42
- varstvo osebne svobode 19

Svoboščina glej človekove pravice in temeljne svoboščine

Š

Škoda glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

- dolžnost povzročitelja škode v življenjskem okolju poravnati škodo 72
- pravica do povračila škode 26

Šolanje glej izobrazba

T

Tajnost glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

- neupoštevanje varstva tajnosti pisem in drugih občil 37
- tajnost osebnih podatkov 38
- tajnost pisem in drugih občil 37

Temeljna ustavna listina - preambula

Temeljne svoboščine glej človekove pravice in temeljne svoboščine

Tisk

- svoboda tiska 39

Tožilstvo 135-136, glej tudi državno tožilstvo

Tujci

- izkoriščanje naravnih bogastev 70
- lastninska pravica 68
- omejitev vstopa v državo in časa bivanja v njej 32
- pravica pribežališča tujih državljanov in oseb brez državljanstva 48
- pravice tujcev v Sloveniji 13
- volilna pravica 43
- v Sloveniji zaposleni tujci 79

Tujci, zaposleni v Sloveniji 79, glej tudi gospodarska in socialna razmerja

U

Ugovor vesti 46, glej tudi človekove pravice in temeljne svobščine

Umetnost

- svoboda znanosti in umetnostni 59

Univerza

- avtonomnost univerze in drugih visokih šol 58

Uprava 120-122

- javni natečaj 122
- naloge upravnih organov 120
- organizacija in delo 120
- skrb predsednika vlade za enotnost politične in upravne usmeritve vlade 114
- sodelovanje državljanov pri upravljanju javnih zadev 44
- sodno varstvo pravic in zakonitih interesov državljanov in organizacij 120
- upravni spor 157
- zakon o upravi 120
- zaposlitev v upravnih službah 122

Upravljanje javnih zadev 44

Upravni spor 157, glej tudi sodstvo

Uradni jezik glej tudi italijanska narodna skupnost, madžarska narodna skupnost

- italijanščina 11

- madžarščina 11
- slovenščina 11

Uradni list

- državni uradni list 154, glej tudi ustavnost in zakonitost
- uradno glasilo lokalnih skupnosti 154, glej tudi ustavnost in zakonitost

Uredba z zakonsko močjo 108, glej tudi predsednik republike, začasna razveljavitev in omejitev pravic

- kdaj se lahko izdajajo 108
- omejitev posameznih pravic in temeljnih svoboščin 108
- potrditev državnega zbora 108

Ustava glej tudi ustavno sodišče

- postopek za oceno ustavnosti 156
- postopek za spremembo ustave 168-171
- ustavni zakon 174
- ustavnost in zakonitost 153-159

Ustavni sodnik 163 - 167, glej tudi ustavno sodišče

- imuniteta 167
- mandat 165
- nezdržljivost funkcije 166
- predčasna razrešitev 164
- sestava ustavnega sodišča 163
- volitve ustavnih sodnikov 163

Ustavni zakon 174, glej tudi ustava

Ustavno sodišče 160-167, glej tudi državni zbor, ustava

- imuniteta ustavnih sodnikov 167
- mandat ustavnih sodnikov 165
- nezdržljivost funkcije ustavnih sodnikov 166
- obtožba predsednika republike pred ustavnim sodiščem 109
- obtožba zoper predsednika vlade in ministre 119, glej tudi vlada
- opravljanje funkcije ustavnega sodnika do izvolitve novega sodnika 165
- pobuda za začetek postopka pred ustavnim sodiščem 162
- postopek pred ustavnim sodiščem 162
- postopek za oceno ustavnosti 156
- predčasna razrešitev ustavnega sodnika 164
- predlagatelj zahteve za začetek postopka pred ustavnim sodiščem 162
- predsednik ustavnega sodišča 163
- pristojnost 160
- pritožba na ustavno sodišče proti odločitvi državnega zbora o potrditvi poslanskih mandatov 82, glej tudi državni zbor
- razveljavitev zakona 161
- sestava in volitve 163, glej tudi državni zbor, predsednik republike

Ustavnost in zakonitost 153-159, glej tudi ustavno sodišče, varuh človekovih pravic

- objava v državnem uradnem listu 154

- postopek za oceno ustavnosti 156
- pravnomočnost 158
- prepoved povratne veljave pravnih aktov 155
- učinek posameznih določb zakona za nazaj 155
- upravni spor 157
- usklajenost pravnih aktov 153
- varuh človekovih pravic in temeljnih svoboščin 159, glej tudi varuh človekovih pravic in temeljnih svoboščin
- varuh pravic državljanov 159
- veljavnost predpisov in njihovo objavljanje 154

Ustvarjalnost

- pravice iz ustvarjalnosti 60

V

Varnost glej tudi javna varnost, obramba, socialna varnost

- odreditev pripora zaradi varnosti ljudi 20
- omejitev pravice do zbiranja in združevanja 42
- pravica do osebnega dostojanstva in varnosti 34
- varstvo tajnosti pisem in drugih občil 37
- vojno in izredno stanje 92

Varovanje naravne in kulturne dediščine 73, glej tudi gospodarska in socialna razmerja

- dolžnost varovanja naravnih znamenitosti in redkosti ter kulturnih spomenikov 73
- skrb za ohranjanje naravne in kulturne dediščine 73

Varstvo dela 66, glej tudi gospodarska in socialna razmerja

- Varstvo zemljišč 71, glej tudi gospodarska in socialna razmerja
- gorska in hribovita območja 71
 - pogoji za uporabo zemljišč 71
 - posebno varstvo kmetijskih zemljišč 71
- Varuh človekovih pravic in temeljnih svoboščin 159, glej tudi ustavnost in zakonitost
- Varuh pravic državljanov 159
- Veleposlanik 107, glej tudi predsednik republike
- Vera glej tudi svoboda vesti
- enakost pred zakonom 14
 - izpovedovanje vere 41
 - opredelitev verskega prepričanja 41
 - verska vzgoja 41
 - začasna razveljavitev ali omejitev pravic 16
- Verska skupnost
- enakopravnost verskih skupnosti 7
 - enakost pred zakonom ne glede na vero 14
 - izpovedovanje vere (svoboda vesti) 41
 - ločitev države in verskih skupnosti 7
 - prepoved spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti ter prepoved spodbujanja k nasilju in vojni 63
 - verska in moralna vzgoja 41
 - verske skupnosti 7
 - začasna razveljavitev in omejitev pravic 16
- Vest glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine
- pravica staršev, da svojim otrokom zagotavljajo versko in moralno vzgojo 41

- svoboda vesti 41
- Vlada 110-119, glej tudi državni zbor, predsednik republike
 - imenovanje ministrov 12
 - interpelacija 118
 - nezaupnica vladi 116
 - obtožba zoper predsednika vlade in ministre 119
 - obveščanje državnega zbora o predlogih aktov, odločitvah in dejavnosti v mednarodnih organizacijah 3a
 - odgovornost 114
 - organizacija 114
 - predlagatelj zakonov 88
 - predlog za izdajo uredbe z zakonsko močjo 108
 - predlog za razglasitev vojnega ali izrednega stanja, nujnih ukrepov in njihovi odpravi 92
 - odstop 114
 - opravljanje tekočih poslov 114
 - prenehanje funkcije predsednika in ministrov vlade 115
 - prisega 113
 - razrešitev 114
 - sestava 110
 - spor o pristojnostih med državnim zborom, predsednikom republike in vlado 160
 - volitve predsednika vlade 111
 - zakon o vladi 114
 - zakonska iniciativa 88
 - zaupnica vladi 117

Vojaško sodišče 126, glej tudi sodstvo

Vojni veteran 50

Vojno stanje glej vojno in izredno stanje

Vojno in izredno stanje 16, 92, glej tudi obramba

- državni zbor se zaradi izrednega stanja ali vojne ne more sestati 108, glej tudi predsednik republike, uredba z zakonsko močjo
- iztek mandatne dobe državnega zbora med vojno ali v času trajanja izrednega stanja 81, glej tudi državni zbor
- iztek mandatne dobe predsednika republike med vojno ali med trajanjem izrednega stanja 103, glej tudi predsednik republike
- nezaupnica vladi 116, glej tudi nezaupnica vladi, vlada
- odločanje o uporabi obrambnih sil 92
- odločanje predednika republike 92, 107
- posebno varstvo veteranov in žrtev vojnega nasilja 50
- razglasitev vojnega ali izrednega stanja 92
- spodbujanje k nasilju in vojni 63
- vojaško sodišče 126

Volilna pravica 43, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

- pravica voliti in biti voljen 43
- volilna pravica tujcev 43
- zakon določa ukrepe za enake možnosti moških in žensk pri kandidiranju 43

Volilni prag za vstop v državni zbor 80, glej tudi državni zbor

Volilni sistem 80, glej tudi državni zbor

Volitve

- izvrševanje oblasti z volitvami 3
- volitve državnega sveta 98, glej tudi državni svet
- volitve državnega zbora 80, 81, glej tudi državni zbor
- volitve predsednika državnega zbora 84 glej tudi državni zbor
- volitve predsednika republike 103, glej tudi predsednik republike
- volitve predsednika vlade 111, glej tudi nezaupnica vladi, vlada, nezaupnica vladi
- volitve sodnega sveta 131, glej tudi sodni svet
- volitve sodnikov 130, glej tudi sodstvo
- volitve ustavnih sodnikov 163, glej tudi ustavno sodišče

Vrhovno sodišče 127, glej tudi sodstvo

Z

Začasna razveljavitev in omejitev pravic 16, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

Zagovornik 29, glej tudi kazenski postopek

Zakon glej tudi ustavnost in zakonitost

- enakost pred zakonom 14
- načelo zakonitosti v kazenskem pravu 28, glej tudi kazenski postopek
- odločanje ustavnega sodišča o skladnosti zakonov in predpisov 160, glej tudi ustavno sodišče
- razveljavitev zakona 161, glej tudi ustavno sodišče

- skladnost s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami 8
- uporaba pravnih aktov in odločitev, sprejetih v okviru mednarodnih organizacij 3a
- ustavni zakon 174
- uredba z zakonsko močjo 108, glej tudi uredba z zakonsko močjo
- vprašanje zaupnice vezano na sprejem zakona 117 , glej tudi zaupnica
- zakon o ratifikaciji mednarodne pogodbe 3a
- zakon predpie način uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin 15

Zakonodaja glej tudi zakon

- razglasitev zakona 91, glej tudi državni zbor, predsednik republike
- zakonodajni postopek 89, glej tudi državni zbor
- zakonodajni referendum 90, glej tudi referendum
- zakonska iniciativa 88, 97, glej tudi državni svet, državni zbor
- zakonska pristojnost državnega zbora 87, glej tudi državni zbor

Zakonodajna oblast

- načelo delitve oblasti 3

Zakonodajni postopek 89, glej tudi državni zbor

Zakonodajni referendum 90, glej tudi državni zbor

- državni zbor je vezan na izid referenduma 90
- potrebna večina za sprejem predloga na referendumu 90

- pravica glasovanja na referendumu 90
- razpis referenduma na pobudo državnega zbora 90
- razpis referenduma na zahtevo tretjine poslancev, državnega sveta ali trideset tisoč volivcev 90, 97, glej tudi državni svet
- vprašanja, o katerih se lahko razpiše referendum 90
- zakon, ki ureja referendum 90

Zakonska iniciativa 88, glej tudi državni zbor, predlagatelj zakona

Zakonska pristojnost državnega zbora 87, glej tudi državni zbor

Zakonska zveza in družina

- enakopravnost zakoncev 54
- otroci, rojeni zunaj zakonske zveze 54
- sklenitev 54
- varstvo družine, materinstva, očetovstva, otrok in mladine 54
- zakon 54

Zaposlovanje, delo

- dostopnost do delovnega mesta pod enakimi pogoji 49
- država ustvarja možnosti za zaposlovanje 66
- prepoved prisilnega dela 49
- prosta izbira zaposlitve 49
- v Sloveniji zaposleni tujci 79
- svoboda dela 49
- zagotavljanje zakonskega varstva 66
- zaposlitev v upravnih službah 122, glej tudi uprava

Zasebna lastnina 33, glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

Zasebnost glej tudi osebnostne pravice

- nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti 35
- nedotakljivost zasebnosti in osebnostnih pravic 35
- varstvo osebnih podatkov 38
- varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravic 35
- varstvo tajnosti pisem in drugih občil 37

Zasedanje državnega zbora glej tudi državni zbor

- izredno zasedanje 85
- redno zasedanje 85

Zastava 6

Zaupnica vladi 117, glej tudi nezaupnica vlad, vlada

- nezaupnica 117
- razpustitev državnega zbora in razpis novih volitev 117
- vezanje zaupnice na sprejem zakona ali druge odločitve 117
- zahteva predsednika vlade 117

Zavarovanje

- obvezno zdravstveno, pokojninsko, invalidsko in drugo socialno zavarovanje 50

Zavod

- soodločanje delavcev v zavodih 75

Zbiranje in združevanje glej tudi človekove pravice in temeljne svoboščine

- članstvo v političnih strankah 42

- pravica do zbiranja in združevanja 42
- zakonska omejitev 42

Zdomec 5

Zdravo življenjsko okolje 72, glej tudi gospodarska in socialna razmerja

- dolžnost poravnati škodo 72
- pravica do zdravega življenjskega okolja 72
- skrb za zdravo življenjsko okolje 72
- varstvo živali pred mučenjem 72

Zdravstveno varstvo 51

- pravica do zdravstvenega varstva 51
- prepoved prisiljenja k zdravljenju 51
- zdravstveno, pokojninsko, invalidsko in drugo socialno zavarovanje 50

Združevanje in zbiranje

- pravica do združevanja in zbiranja 42

Zemljišče glej tudi gospodarska in socialna razmerja

- gorska in hribovita območja 71
- posebno varstvo kmetijskih zemljišč 71
- varstvo zemljišč 71
- zakon določa posebne pogoje za uporabo 71

Znanost

- pravice iz ustvarjalnosti 60
- prepoved medicinskih ali drugih znanstvenih poskusov na človeku brez privolitve 18, glej tudi prepoved mučenja
- svoboda znanosti in umetnosti 59

Zunajzakonska skupnost 53, glej tudi zakonska zveza in družina

Ž

Žival

- varstvo živali pred mučenjem 72

Življenje

- nedotakljivost človekovega življenja 17

Življenjsko okolje

- dolžnost poravnati škodo 72
- pravica do zdravega življenjskega okolja 72
- varstvo živali pred mučenjem 72

Žrtev vojnega nasilja 50

